

West-Vlaanderen Werkt

De polsslag van de
West-Vlaamse economie

#1 2020

Investeren in West-Vlaanderen

Internationale architectuurprik voor Roeselare

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Beste West-Vlaanderen Werkt-lezer,

Het moment waarop dit nummer van West-Vlaanderen Werkt van de persen in de drukkerij rolde, brak de coronacrisis in al haar hevigheid los. De COVID-19-pandemie heeft een grote impact op onze samenleving en maakt abrupt een (voorlopig) einde aan een periode van economische hoogconjunctuur.

Die bloeiperiode kenmerkte zich onder meer door een spectaculair investeringsritme in West-Vlaanderen zoals blijkt uit de ingesloten analyse in dit jongste themanummer. De bedrijfsinvesteringen klommen in onze provincie in 2019 op naar de markante piek van bijna vijf miljard euro. Dat is een stijging van 7% in vergelijking met 2018 en van 17% ten opzichte van 2017. Een nieuw historisch record, tot een onzichtbare vijand ons in een lockdown plaatste. We beslisten om de verdeling van deze West-Vlaanderen Werkt tijdelijk on hold te zetten.

De weerbaarheid van onze bedrijven en burgers is heel belangrijk, ook voor de komende periode. Daarom wil de Provincie mee-investeren in een versnelde heropstart van het economische leven. Het provinciebestuur heeft een aantal solidariteitsacties en een pak initiatieven uitgewerkt die kaderen binnen een globaal provinciaal socio-economisch relanceplan. We hopen dat de heropstart van onze economie van die aard zal zijn dat er snel weer aansluiting gevonden kan worden met de situatie van voor de coronacrisis.

West-Vlamingen zijn doorzetters. Met de nodige solidariteit, zin voor creativiteit en innovatie kunnen we deze crisis ombuigen. We blijven een gedreven provincie. Samen sterk!

Gedreven groeten,

Jean de Bethune

Gedeputeerde voor economie en streekontwikkeling

PS In tegenstelling tot wat op de cover staat, is herabonneren mogelijk tot 15 juni als je in de toekomst geen enkel nummer wil missen.

Vertrouw op professioneel advies van SBM.

SBM adviseert, coacht en traint. Very hands-on. Met performante tools op maat. Gericht op meetbare resultaten.

West-Vlaanderen Werkt

#1 2020 - jaargang 62

12

In de kijker

- 04 ECA: maritieme drones à l'Ostendaise
- 05 Blackboxx: stroomstoot voor Brugge
- 06 Japanse groeiversneller voor NephroFlow

Naarstige plekken

- 08 Het nieuwe 'Werken' op De Vlasschaerd

Fabrieken voor de Toekomst

- 10 PROOF / Kenniswijzer
- 11 Ostend Science Park: nieuwe boost voor blauwe economie

Ondernemen begint met een droom

- 12 Stefaan Deraeve van biovoedingsbedrijf La vie est belle

38

17-49 Themakatern Investeren in West-Vlaanderen

Starters' lief en leed

- 52 Medewerker wordt vennoot bij Verdonck Professional Partners

Innovatie in de kijker

- 54 Dekimpe: innovatief geluid in de meubelmarkt

Bedrijvig onderwijs

- 56 Interview: 5 jaar TUA West

Conjunctuurnota

- 59 Is onze Conjunctuur virusresistent?

50

In de kijker

- 60 Nieuwe productiesite voor Argent Alu en Louage & Wisselinck

- 61 Colofon

Nieuwe fabriek voor onbemande vaartuigen voor mijnenbestrijding

Maritieme drones à l'Ostendaise

Roel Jacobus, freelancejournalist

De Franse ECA Group kiest Oostende als locatie voor de productie van onbemande vaartuigjes voor de nieuwe Belgische en Nederlandse mijnenbestrijdingsvloot. Dat levert wellicht een 50-tal nieuwe jobs op voor Oostende en West-Vlaanderen.

Coup de théâtre in de West-Vlaamse haven economie: niet Zeebrugge maar Oostende krijgt de Franse fabriek voor maritieme drones – onbemande duikbootjes – die was toegezegd in het contract voor de nieuwe mijnenbestrijdingsvloot. De opdracht voor een nieuwe vloot van twaalf mijnenvegers voor de Belgische en Nederlandse Marines, ter waarde van 2,2 miljard euro, werd in maart 2019 gewonnen door het consortium **Belgian Naval & Robotics**. Dat bestaat uit de Franse groepen **Naval** (scheepsbouw) en **ECA** (diverse technologieën), omringd door een groep Belgische toeleveranciers. Scheepshersteller Flanders **Ship Repair** in Zeebrugge verwierf een gedeelte van de inrichting en vervolgens voor een periode van twintig jaar, het volledige onderhoud van de twaalf mijnenbestrijdingsschepen.

Zeebrugge uitverkoren

Hun consortium Belgian Naval & Robotics versloeg onder meer een cluster rond de Nederlandse scheepsbouwer Damen met een bod dat een stevig pakket compensatiemaatregelen voor de Belgische economie bevatte. De Franse ECA Group beloofde om al haar kennis en activiteiten van onbemande vaartuigjes voor mijnenbestrijding samen te brengen in België. Er zouden met name in **Zeebrugge** een fabriek en twee technologische centra voor onderzoek en ontwikkeling (R&D) komen. Het ene onderzoekscentrum zou de onbemande systemen ontwikkelen, het andere zou de bijhorende cyberbeveiliging ontwerpen.

De Franse ECA Group produceert in Oostende vanaf 2022 maritieme drones voor mijnenbestrijding. Foto ECA

Kaper Oostende

Dat ECA Robotics Belgium haar administratieve hoofdzetel dicht bij de (inter)nationale beslissingsnemers in Brussel vestigde, lijkt normaal. Maar groot was de verbazing toen in januari 2020 niet Zeebrugge maar Oostende de concessie voor de fabriek verkreeg. "Bij ons vindt ECA alles wat het nodig

heeft: een goed ontsloten site, voldoende grond, een kade en een bedrievennetwerk", stelden voorzitter **Charlotte Verkeyn** en CEO **Dirk Declerck** van Haven Oostende. Op de **ex-Beliardsite**, aan het Zwaaidok tussen de Sloepenstraat en de Camerlinckstraat, komt een gebouw van 5.000 m². Dat moet begin 2022 operationeel zijn.

Wafelijzerpolitiek

Daarbovenop kwam nog een staaltje ouderwetse Belgische wafelijzerpolitiek: de R&D-faciliteiten worden gepland in Henegouwen. Die Waalse provincie is nochtans niet bekend voor haar maritiem complex en ligt bovendien op afstand van de productie in Oostende en de onderhoudspartner in Zeebrugge. Voor al haar vestigingen samen mikt ECA Robotics Belgium op een **70-tal medewerkers**: zowel ingenieurs als voor de productie in Oostende technische en arbeidersprofielen. Er zal gestart worden met twee à drie jaar werkzekerheid. Het precieze aantal nieuwe jobs in Oostende kan nog niet genoemd worden, evenmin als het investeringsbedrag. Zeker is wel dat dit hoogtechnologisch, maritiem bedrijf perfect past in de strategie van de Stad Oostende en haar haven, om via kennis en innovatie duurzame werkgelegenheid te scheppen.

Blackboxx geeft stroomstoot aan Brugs werkveld

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

Aan de oever van het Nijverheidsdok in de Brugse achterhaven fungeert een origineel gerenoveerd oud industrieel pand als bedrijvent centrum nieuwe stijl en coworking space. Blackboxx heeft de ambitie om een katalysator te zijn voor de revitalisatie van de omringende Brugse bedrijvenzone.

Kurt De Vlieghe en **David Van Gessel**, oprichters en vennoten van de Brugse communicatie- en brandingspecialist **Skinn**, zijn de nieuwe eigenaars en bezielers van het pikzwart gekleurde industriële pand Blackboxx in de Krakeleweg in Brugge. Zij investeerden met Blackboxx bv 2,5 miljoen euro in de verdere duurzame transformatie van de voormalige veevoedersilo naar een coworking hotspot met vandaag 1.650 m² kantoorruimte en een capaciteit als werkplek voor 120 mensen.

Groeibedrijf Skinn, dat de jongste jaren is uitgegroeid tot een team van 35 medewerkers, nam zelf ook zijn intrek op een van de vijf verdiepingen. Visverwerker **Vichiunai Europe nv**, een van de oudste gebruikers van het gebouw, blijft eigenaar en 'bewoner' van het hoogste plateau. Ook het regiokantoor van sociale

dienstengroep **Securex** nam zijn intrek in het voormalige silocomplex. Blackboxx wil een inspirerende locatie zijn voor ambitieuze ondernemers met een innovatieve en creatieve geest. Naast het aanbod aan vaste kantoren en flexibele werkplekken biedt het complex ook open en gesloten vergaderruimtes, een aantrekkelijke eventspace en de Bar Noir, met terras aan het Nijverheidsdok.

Kurt De Vlieghe en zijn team zien de transformatie van het pand als een stimulator voor de revitalisatie van de hele, nogal verslofte site rond het Nijverheidsdok, dat overigens niet meer actief door de scheepvaart wordt gebruikt.

Project Blackboxx is een nieuwe fase in een al eerder opgestarte reconversie van de silo van het voormalige Voeders Braet.

De nieuwe eigenaar stripte het pand grotendeels en stond in voor een duurzamere verbouwing en een meer dynamische invulling.

Skinn goes Antwerp

Niet alleen in thuisbasis Brugge, maar ook in Antwerpen zorgt Skinn voor een opmerkelijke demarche. De brandingspecialist opent daar in april 2020 een nieuwe (tweede) vestiging en trekt daarvoor meteen al 15 nieuwe medewerkers aan. Deze uitbreiding is een hefboom voor de nationale en internationale ambities en actieradius van het Skinn-team.

www.skinn.be

www.blackboxx.be

Japanse groeiversneller voor NephroFlow

Techbedrijf NephroFlow uit Brugge, specialist in software voor medische toepassingen, komt zeven jaar na zijn oprichting in een stroomversnelling. Met de Japanse zwaargewicht Nipro als nieuwe eigenaar krijgt de internationale actieradius een hefboom van formaat.

NephroFlow nv startte in 2013 als web- & mobiele app-ontwikkelaar en transformeerde, als gevolg van een succesvolle cocreatie met een ziekenhuis, tot een innovatieve nichespeler in het domein van nefrologie en nierdialyse. Zie de vorige editie West-Vlaanderen Werkt nr.4 - 2019.

Oprichters-vennoten **Arne Wauters**, **Simon Dusauchoit** en **Wouter Willaert** kozen indertijd voor het Japans als programmeertaal en halen nu **Nipro Corporation** binnen als nieuwe eigenaar. Ze blijven zelf aan boord bij NephroFlow.

Het Japanse concern Nipro is een zwaargewicht in de mondiale markt van de medische instrumenten, verpakkingen en farmaproducten, met ook een stevige poot in ons land.

Nipro is voor NephroFlow een gedroomde partner in de ambities om zijn softwareoplossingen in versneld tempo te internationaliseren binnen een moeilijke sector met lange verkoopprocedures. Bovendien krijgt de Brugse onderneming nu ook de status van O&O-bedrijf gericht op softwaretoepassingen van Nipro. De tewerkstelling moet doorgroeien van

negen medewerkers eind vorig jaar naar **25 medewerkers** eind dit jaar. Nipro opende in 2019 een nieuw Europees hoofdkwartier en opleidingscentrum in **Mechelen**, een investering van 24 miljoen euro. Verhuist NephroFlow binnenkort ook naar Mechelen? Bij het techbedrijf vernemen we dat er afgesproken is dat **Brugge** de uitvalsbasis blijft en dat het kantoor in het **Katlijnepoort Business Center** in die optiek met 300 m² extra wordt verruimd.

www.nephroflow.com

JBVI

Meertalige professionals vinden, begeleiden en ontwikkelen. Dat is ons ding. Al meer dan 26 jaar lang.

Onze vakdomeinen:

- ✓ Sales & Customer Care
- ✓ Marketing & Communications
- ✓ Management Support
- ✓ Human Resources
- ✓ Logistics, Purchase & Facilities
- ✓ Office Support
- ✓ Legal
- ✓ Medical

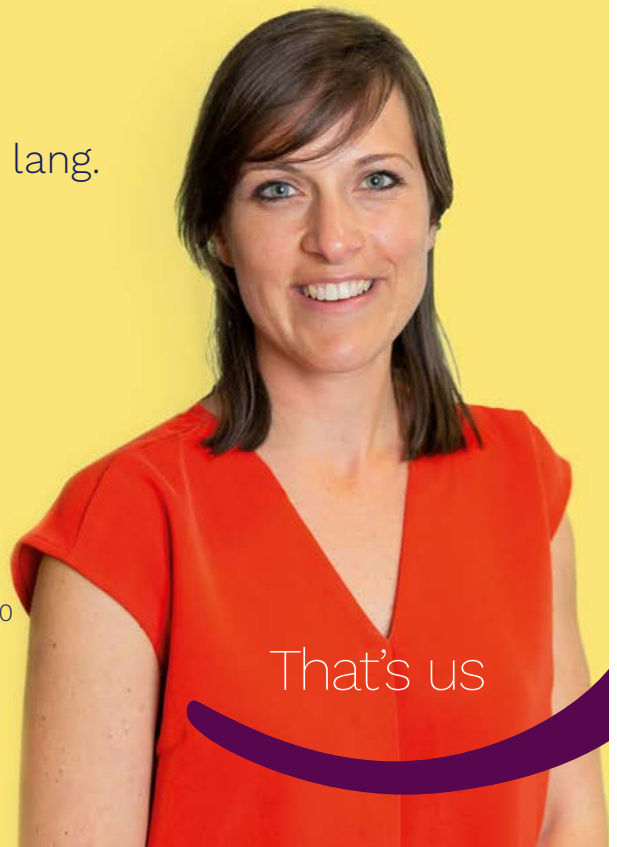
Op zoek naar talent? Contacteer ons.

Bright Plus Roeselare roeselare@brightplus.be | 051 66 00 00

Bright Plus Kortrijk kortrijk@brightplus.be | 056 25 29 22

 Bright Plus

Career makers

Toegankelijk beheer vanaf € 50.000

U hoeft niet langer over exorbitante kapitalen te beschikken om toegang te krijgen tot gepersonaliseerde, gestructureerde en gemonitorde portefeuillebeheeroplossingen. Met een minimale instaplumiet van € 50.000 zet Leleux Associated Brokers in op een high-end discretionair beheer voor al wie teleurgesteld is in banken en private bankers.

Portefeuillebeheer maakt deel uit van het DNA van Leleux Associated Brokers, al vier generaties een erkende speler op de financiële markten. Natuurlijk blijft zijn dienst Discretionair Beheer niet beperkt tot beleggingen: Leleux Associated Brokers beschikt namelijk over een groot aantal Certified Private Bankers die u optimaal begeleiden bij de structurering en de overdracht van uw vermogen.

Via een discretionair beheersmandaat delegeert u deze taak aan specialisten, een gepersonaliseerde dienst die Leleux Associated Brokers ook toegankelijk maakt voor meer bescheiden vermogens vanaf 50.000 euro. In het kader van het discretionair beheer delegeert de cliënt het beheer van zijn portefeuille aan de gespecialiseerde teams van Leleux Associated Brokers. De benadering blijft echter persoonlijk. Zo bepaalt de cliënt samen met zijn relatiebeheerder de risico's die hij al dan niet bereid is te nemen, alsook zijn beleggingsdoelstellingen en financiële behoeften ... stuk voor stuk richtsnoeren voor de uitvoering van zijn beheersmandaat.

Gepersonaliseerde benadering

Concreet bepaalt de cliënt samen met zijn vaste relatiebeheerder zijn vermogenssituatie en zijn huidige en toekomstige financiële behoeften. De samenstelling van de portefeuille is cruciaal om bijvoorbeeld te anticiperen op een vastgoedbelegging, een pensionering of de overdracht van zijn vermogen. Met de hulp van specialisten bepaalt uw relatiebeheerder samen met u de ideale structuur voor uw vermogen.

Onafhankelijk beheer

Om aan alle situaties tegemoet te komen, heeft Leleux Associated Brokers maar liefst zes modelportefeuilles ontwikkeld, met doelstellingen die variëren van het behoud van het vermogen met een zeer laag risico tot het nastreven van een gestage groei op lange termijn met een focus op kwaliteitsaandelen. Voor alle modelportefeuilles beleggen de beheerders in individuele beleggingen en in collectieve instrumenten van externe beheerders. Dit leidt tot een beter gediversifieerde portefeuille, met de mogelijkheid een beroep te doen op de expertise van een aantal niet-bancaire

fondsbeheerders, met name op thematische of nichemarkten. In ieder geval streeft Leleux Associated Brokers ernaar zijn cliënten de best mogelijke service aan te bieden, in volledige onafhankelijkheid. Zo biedt de beursvennootschap geen eigen beleggingsproducten aan, maar richt zij zich op instrumenten met hoge toegevoegde waarde die beheerd worden door toonaangevende financiële instellingen.

Onafhankelijke vennootschap

Het kapitaal van de in 1928 opgerichte beleggingsvennootschap is verdeeld tussen de familie Leleux en de beursmakelaars die zich bij de organisatie hebben aangesloten. De vennootschap is dus autonoom, is niet afhankelijk van een financiële instelling en verbindt zich er bovendien toe om geen posities op de markten te nemen voor eigen rekening. Onafhankelijkheid en neutraliteit staan aldus garant voor objectief en onpartijdig advies. Zo zal Leleux Associated Brokers nooit beleggingen aanmoedigen voor zuiver lucratieve doeleinden.

Duidelijke en regelmatige opvolging

Uw risicogevoeligheid, behoeften en financiële doelstellingen veranderen uiteraard in de loop van de tijd. Daarom gaat elke cliënt regelmatig, naargelang van zijn beschikbaarheid, samen met zijn relatiebeheerder rond de tafel zitten. Dit om de balans op te maken van de portefeuille, de vermogenssituatie te beoordelen en te kijken of nog steeds aan het beleggersprofiel voldaan wordt.

Gelegen op nummer 10 van de Minister Liebaertlaan, wordt ons kantoor in Kortrijk geleid door Mevrouw Bianca Baertsoen. Mevrouw Baertsoen kan u op afspraak ontvangen om ons aanbod nader te beschrijven. U kunt haar bereiken op het telefoonnummer +32 56 37 90 90, per e-mail op bba@leleux.be of zelfs via ons gratis nummer 0800 255 11.

Het nieuwe 'werken' op De Vlasschaerd

Nick Vanderheyden, freelancejournalist

In de Kortemarkse deelgemeente Werken opende medio 2019 de hernieuwde bedrijvensite De Vlasschaerd als pleisterplek voor 14 lokale ondernemingen. Een positieve afwikkeling na een tienjarige procedureslag, die losbrak toen de herontwikkeling van een oude vlasfabriek resulteerde in een zonevreemde site met ongestructureerde dynamiek.

Kortemark is een naarstige gemeente met circa 12.500 inwoners en drie deelgemeenten: Handzame, Werken en Zarren. De gemeente was vroeger onder meer bekend voor de voormalige Brouwerij Louwaege, van bieren als Akila, Hapkin en Flandrien. De voormalige brouwerijsite in het hart van Kortemark is ondertussen ingenomen door een nieuwe bibliotheek en een privaat woonzorgcentrum van Aldea Group.

In de jaren 1940 en '50 was er ook vlasindustrie in Kortemark. Aan de Vlaslostraat in deelgemeente Werken stelde vlasfabriek Demeulenaere-Vandenbussche 25 mensen tewerk. Na de fabriekssluiting begin jaren '90 werd de site De Vlasschaerd met een oppervlakte van 5.634 m² opgedeeld in 14 loten. Die zijn in 2005 apart verkocht aan lokale ondernemers. Naast individuele bestaande bebouwing bestond circa een derde van de site uit gemeenschappelijke gronden.

Schepen van Ruimtelijke Ordening en Omgeving **Toon Vancoillie**: "In theorie waren de loten echter zonevreemd en de site zelf beschikte niet over de voorzieningen van een hedendaags bedrijventerrein. Zo ontbraken een openbaar domein, nutsvoorzieningen en wegenis, en bestonden er geen richtlijnen voor ruimtelijke kwaliteit en invulling."

Reconversiebeleid

In 2008 startte de **West-Vlaamse Intercommunale (WVI)** in overleg met

Schepen van Ondernemen Christine Logghe is opgetogen met de regularisatie en opwaardering van de bedrijvensite De Vlasschaerd in Werken.

de gemeente en de mede-eigenaars een planologisch traject op om de site herin te richten conform de hedendaagse vereisten.

WVI-directeur **Geert Sanders**: "Het inrichtingsvoorstel voor de site voorzag in de aanleg van openbare wegenis en de uitrusting met nutsleidingen, riolering en openbare verlichting. De aanpak van De Vlasschaerd sloot daarnaast aan bij het reconversiebeleid van WVI. Door sterker in te zetten op de herontwikkeling van verouderde bedrijventerreinen, benutten we beschikbare ruimte zuiniger en intensiever. Herbesteden is en blijft maatwerk. Daarom nam WVI de procesbegeleiding gedurende het traject op zich. Daarnaast is er gezocht naar optimalisatie van de investering, om de herinrichting van deze beperkte

site met zo weinig mogelijk kosten en een maximum aan subsidies te kunnen opstarten."

Lokaal ondernemen in deelgemeente

Bijna 85 % van de totale investering van circa 890.000 euro in De Vlasschaerd is gesubsidieerd door onder meer het Agentschap Innoveren & Ondernemen, de Vlaamse Milieumaatschappij/Infrac en de Watergroep.

Schepen van Ondernemen **Christine Logghe**: "De voorwaarden hiervoor waren dat de wegen openbaar domein zouden worden en dat de vereniging van mede-eigenaars bereid zou zijn het restbedrag van om en bij de 120.000 euro bij te passen. Uiteindelijk heeft dit hele dossier 10 jaar aangesleept.

Gelukkig kunnen we dankzij dit planologische traject een kleine deelgemeente als Werken uitrusten met een industrieterrein op maat van de lokale ondernemers. In andere situaties is het denkbaar niet evident om een kleine deelgemeente te voorzien van een dergelijke kmo-zone. Hiermee benadrukken we onze inzet op lokaal ondernemerschap en krijgen de 14 lokale ondernemers, waaronder een schrijnwerkerij, een carrosserie en een antiekzaak, eindelijk de mogelijkheid om op een 'deftige' manier te ondernemen.

Ook in de toekomst blijven we inzetten op lokaal ondernemerschap. Hiervoor werd in 2015 al het PRUP Staatsbaan goedgekeurd. Dit wordt een regionaal bedrijventerrein van 10 ha tussen de sites Verduyn en Wienerberger."

Trucks, gevelstenen en verwerkte groenten

Kortemark telt vandaag een tiental bedrijventerreinen. Naast heel wat

lokale ondernemers, actief in diverse sectoren, herbergen ze ook een aantal internationaal gekende bedrijven. De grootste werkgever van de fusiegemeente is **Braem nv**, een toonaangevend bedrijf in de vrachtwagensector, met 264 werknemers. Circa 200 daarvan zijn actief in de hoofdvestiging in Handzame, de rest in Sombrefe (28), Torhout (26), Brugge (8) en Steenvoorde (2). Braem verkocht in 2018 voor het eerst in zijn bestaan, meer dan 1.000 voertuigen, een mijlpaal.

Het meest bekende bedrijf is **Wienerberger België** (opvolger van Desimpel) dat in Kortemark gevelstenen fabriceert. Deze productie- en ontginningsite stelt circa 140 mensen tewerk. Het Oostenrijkse Wienerberger telt in ons land elf vestigingen en in totaal 1.017 medewerkers in VTE. De Belgische hoofdzetel ligt in Kortrijk.

Kortemark herbergt ook heel wat bedrijven in de categorie 50 tot 100

medewerkers. Zo is bijvoorbeeld de groentesector vertegenwoordigd met de bedrijven **Group Verduyn** en het Franse **Bonduelle** (voorheen Conserven Talpe met de oude merknaam Star) en heeft producent van diepvriesgroenten **Ardo** er een logistieke vestiging.

Deprez Construct, gespecialiseerd in handling solutions, verhuisde in 2017 vanuit Ichtegem naar een site van 61.000 m² aan de Lichterveldestraat.

Bouwbedrijf Hyboma is in 1968 opgericht in Kortemark als de Hypotheek- en Bouwmaatschappij en heeft nog altijd zijn hoofdkantoor in Kortemark.

Familiebedrijf Braem nv, actief in de vrachtwagensector, is met zijn ruim 200 medewerkers de grootste private werkgever in de fusiegemeente Kortemark. (foto gemeentebestuur Kortemark)

Voedingsoplossingen rond chronische zorgvraag

Gepersonaliseerde voeding heeft een positieve impact op de levenskwaliteit van personen met een chronische zorgvraag. Vandaag wordt daarom expertise samengebracht uit de zorg- en de voedingssector om tot nieuwe relevante voedingsoplossingen te komen.

Binnen het Interregproject **PROOF** (Platform for Research Oriented towards persOnalised Food) willen de Vlaamse en Nederlandse partners open onderzoeksfaciliteiten oprichten om voeding te ontwikkelen op maat van de zorgvrager. Bij Hogeschool VIVES in Roeselare en NUTRIM (School of Nutrition and Translational Research in Metabolism) in Maastricht wordt de nodige infrastructuur uitgebouwd. In deze faciliteiten komen er bewegingsruimtes om de gezondheidstoestand en de voedingspatronen van patiënten te screenen, experimentele keukens en apparatuur voor voedingsanalyse. Meer info op www.fabriekenvoortetoekomst.be/proof

Projectoproep

Naast de uitbouw van de infrastructuur gaan de partners van PROOF samen met bedrijven en zorgactoren aan de

slag om gepersonaliseerde voeding te ontwikkelen. Hiervoor zoeken ze geïnteresseerde zorgactoren en voedings- en technologische bedrijven die willen meewerken aan een betere toekomst voor personen met een chronische zorgvraag.

Er zijn drie gesubsidieerde piloottrajecten met volgende inhoud:

1. ontwikkeling van nieuwe recepturen die inspelen op spierverzwakking (sarcopenie) bij ouderen;
2. ontwikkeling van nieuwe recepturen voor patiënten met een chronische

longaandoening (COPD);
3. ontwikkeling van een digitale tool voor screening, coaching en/of follow-up van patiënten.

Wilt u met uw bedrijf of als zorgactor meewerken aan een van deze piloottrajecten?

Neem dan contact op met Brian Desplinter van POM West-Vlaanderen via brian.desplinter@pomwvl.be.

Ook andere projectideeën op het vlak van voeding en gezondheid zijn welkom!

Kenniswijzer is schatkamer van expertise

Worstelt je maakbedrijf met de ontwikkeling van een nieuw product? Stoot je in je productieproces op een specifiek technisch probleem? Via Kenniswijzer.be kun je concrete vragen voorleggen aan een deskundigenpanel uit West-Vlaamse hogescholen, universiteiten en onderzoekscentra.

Het onlineplatform Kenniswijzer.be vergaart voorlopig al expertenknowhow uit alle kennisinstellingen in West-Vlaanderen voor twee van de belangrijkste speerpuntclusters van de regio: Nieuwe Materialen en Machinebouw & Mechatronica. Acht

West-Vlaamse kennispartners zoeken mee naar innovatieve en vaak circulaire oplossingen voor allerlei complexe noden: Howest, VIVES, KU Leuven (Campus Brugge & Kulak), UGent (Campus Kortrijk), Centexbel-VKC, Sirris, Catalisti en Flanders Make.

In een latere fase moeten ook bedrijven of organisaties uit andere sectoren gebruik kunnen maken van Kenniswijzer.be.

www.kenniswijzer.be

Nieuwe boost voor blauwe economie aan de Noordzee

Op 27 februari vond de lancering van Ostend Science Park plaats. Dit wetenschapspark, initiatief van POM West-Vlaanderen, UGent en het autonoom gemeentebedrijf Haven Oostende, wil bedrijven aantrekken en zo nieuwe impulsen geven aan de expanderende blauwe economie in Oostende. e-BO Enterprises start als eerste bedrijf met de bouw van een nieuwe vestiging op de site.

Ostend Science Park slaat de brug tussen onderzoek en kmo's en verankert marien en maritiem onderzoek in Oostende. Op de uitgebreide site van meer dan **16 ha** kunnen bedrijven gebruikmaken van de aanwezige testfaciliteiten en knowhow om nieuwe high-end producten en diensten gelinkt aan blauwe groei te ontwikkelen. Naast Ostend Science Park bevindt zich ook het Waterbouwkundig Laboratorium van de Vlaamse Overheid. In **Bluebridge** – het vroegere GreenBridge – is er met **Jana Asselman** ook een professor Blauwe Groei aan de slag. Zo kunnen ondernemers hun business uitbouwen vlakbij onderzoekers en researchinfrastructuur.

Met **e-BO Enterprises nv** zet een eerste onderneming de stap naar Ostend Science Park. Het Ieperse

bedrijf van **CEO Christophe Dhaene** is gespecialiseerd in de ontwikkeling van veilige platformen voor de distributie van content, netwerkbeheerdiensten, cloud computing en infrastructuurbeheer.

e-BO zocht een geschikte locatie om zijn activiteiten in de offshore sector op te voeren.

Oostende wordt een tweede vestiging van e-BO in uitbreiding van het hoofdkwartier in Ieper. De onderneming investeert 12 miljoen euro in het nieuwe complex, dat wil uitblinken in milieuvriendelijkheid en duurzaamheid via o.a. 1.200 zonnepanelen, grondboringen, warmtepompen en het gebruik van waterstofenergie.

De nieuwe vestiging van e-BO Enterprises zal 10.000 m² groot zijn en kan op termijn 140 medewerkers huisvesten.

In een eerste fase vindt de helft van

de huidige 86 medewerkers van het groeiend bedrijf er een onderdak. De onderneming, die dit jaar zijn 20e verjaardag viert, realiseerde in 2019, 20 miljoen euro omzet.

Ostend Science Park gaat nu op zoek naar andere binnen- en buitenlandse bedrijven actief in de blauwe economie.

www.ostendsciencepark.be

www.ebo-enterprises.com

Stefaan Deraeve, zaakvoeder La vie est belle

Kleine speler, grote missie

Christina Van Geel, Stem & Pen

“Vegetarische burgers? Bioproducten? Vent, doe normaal en eet vlees zoals iedereen!” De commentaren waren niet mals toen Stefaan Deraeve en zijn vrouw Katrien Steeman in 1992 hun veggie burgerbedrijf ‘La vie est belle’ oprichtten. Van de dioxinecrisis en de klimaatverandering was voorlopig geen sprake. Veggie en bio waren voornamelijk nog een geitenwollensokkenverhaal. Een shift in onze voedingsgewoontes was vage toekomstmuziek. Maar Stefaan en Katrien geloofden in hun product, in de meerwaarde ervan voor onze gezondheid en die van onze planeet.

Rijst met bonen en bonen met rijst

Van opleiding ben ik verpleger. Zorg voor mensen, dat zit in mij. Tijdens mijn studies verpleegkunde in de jaren zeventig kwamen de derdewereldlanden steeds meer in het vizier. We kregen de kans om tijdens onze studies twee maanden stage te lopen in een ontwikkelingsland. Zo kwam ik in Rwanda terecht. De eerste kennismaking met dat land kreeg een vervolg: als alternatief voor de legerdienst ben ik samen met mijn vrouw Katrien en met onze zeven maanden oude baby voor twee jaar naar Afrika vertrokken.

Als verplegers hadden we allebei voedingsleer gekregen. Daarbij is **Katrien** een heel creatieve en intuïtieve vrouw. Evenwichtig eten met producten uit de natuur, hoe beperkt die soms ook zijn, dat interesseerde haar. Zo slaagden we erin om met een eenvoudige receptuur een eiwittekort bij de plaatselijke bevolking te counteren. Het beperkte menu speelde ons zelf ook parten. Maandag was rijst met bonen, dinsdag bonen met rijst en woensdag weer omgekeerd. Om variatie in ons eten te brengen zijn we zelf beginnen tuinieren. We hadden in Rwanda een uitgebreid plantaardig menu ontwikkeld.

Dat is nog altijd de missie van ons bedrijf: verruimen. Het poortje openzetten naar nog veel meer variatie in gezonde en lekkere voeding. De variaties in

Stefaan Deraeve: De helden uit mijn kindertijd, dat waren de bioboeren uit de vroege jaren zeventig. Als tiener zag ik ze passeren op de markt met hun krakkemikkige kraampjes. Zij verkochten niet enkel fruit en groenten, maar ze verspreidden vooral een visie: een nieuwe manier van aan landbouw doen, waarbij de aarde zich voortdurend vernieuwt. Levende aarde die levende gewassen creëert waar je levende voeding van maakt voor levende mensen. Een prachtig positief verhaal. Die mannen stonden daar met passie, ze hadden een

missie. Dat trof mij enorm. Van hen leerde ik het belang van ecologie. Letterlijk: de samenhang van alle levende wezens met elkaar en met hun omgeving. Dat gaat verder dan gezonde producten maken, dat gaat ook over op een gezonde manier omgaan met elkaar. We hebben elkaar nodig, als mens en als ondernemer. Als producent ben je afhankelijk van de boer en van de klant. Zorg voor de aarde en zorg voor elkaar, dat zijn twee heel belangrijke waarden.

foto Jan

*“Ik denk dat we ons meer
bewust moeten zijn van
het feit dat we allemaal
ondernemers zijn van ons
eigen leven.”
Stefaan Deraeve*

vegetarische voeding zijn eindeloos! Vegetarisme is geen vervangverhaal. Het is een positief verhaal van ontelbare mogelijkheden en surplussen. Het is ongelofelijk wat je allemaal kan eten zonder iets te moeten missen in smaak en voedingswaarde.

Zonnebloemschijfjes en hazelnootburgers

Terug in België vroegen mensen ons: "Maar wat hebben jullie daar dan gegeten?" We zijn toen vegetarische workshops beginnen geven voor vrienden. Tijdens onze zoektocht naar alternatieve voeding ontdekten we een ondernemende biobakker, De Trog, toen nog een kleine winkel in Brugge. De uitbaters vroegen Katrien of ze niet een paar vegetarische kroketjes voor hun assortiment wilde maken. Ze begon voor hen zonnebloemschijfjes te maken, hazelnootburgers en kaaskoekjes. Stapje voor stapje, kroketje per kroketje in onze kleine friteuse thuis.

Onze 'kroketjes' vielen in de smaak bij verdelers van natuurvoeding en al snel kwam de vraag of we op grotere schaal konden produceren. Ik werkte toen als verpleger in de kinderpsychiatrie, we hadden geen spaargeld en geen enkele ervaring met ondernemen. Maar het voelde juist en we deden het graag. Zo zijn we in het volgende avontuur gesprongen.

Gij verwend konijn!

In 1992 een onderneming opstarten in vegetarische voeding met een biologische inslag, dat is vragen om problemen (lacht). De reacties waren niet mals. "Vegetarisch, wat is dat nu weer? Doe toch niet zo moeilijk, vent. Eet gelijk een ander!" Mijn eigen vader zei: "Heel mijn generatie heeft moeten vechten om vlees op tafel te krijgen, en gij smijt het buiten. Gij verwend konijn!" (lacht) Op dat moment weet je ook niet of het momentum van het vegetarisme er ooit komt, of de tijdgeest en het collectief bewustzijn zullen veranderen.

In die beginjaren heb ik soms geweend en gevloekt. Als de berg te hoog was en het onbegrip te groot. Maar dan moest ik denken aan die bioboeren uit mijn kindertijd, hoe zij met geduld en toewijding de ene stap na de andere zetten en een bewustzijn creëerden. Het gaat niet over een olympische medaille halen, het gaat over kleine stapjes zetten en blijven zetten. 'Keep on going', hoe klein de vooruitgang soms ook lijkt. Dat is voor mij ook duurzaamheid, het is een proces eerder dan een begrip. Duurzaamheid is 'to improve', stap voor stap.

In het licht van de eeuwigheid zijn wij een kleine speler met een grote missie. Als producent van vegetarische voeding ga ik in mijn eentje de wereld niet verbeteren. Maar door kleine stapjes te blijven zetten en anderen te betrekken bij je droom heb je na drie jaar duizend dingen veranderd. Zo maak je 'change'.

Afrika zit nog in mijn lijf. Ik heb daar ongelofelijk leren relativeren. Wij spreken hier over de punten en de komma's, niet over de essentie. We maken ons druk over het aantal vakantiedagen dat we hebben en over de trein die tien minuten te laat is. In Rwanda had je één bus per dag en ofwel kwam die, ofwel niet. Simpel.

Kathedraalbouwers

Elke ochtend sta ik op vanuit een nieuwsgierigheid naar wat de dag brengt. Uiteindelijk zijn we allemaal een beetje een middeleeuwse kathedraalbouwer. Je wordt geboren wanneer de toren 15 m hoog is en als je doodgaat is hij 25 m. Je moet je dan kunnen voorstellen dat die toren er ooit zal staan. En steentje per steentje werk je daaraan mee. Elke steen telt en betekent een verandering, een verbetering. Als je niets doet, kan je ook niets verbeteren. Dat is ondernemen. Ik denk dat we ons meer bewust moeten zijn van het feit dat we allemaal ondernemers zijn van ons eigen leven. Wij maken 3.500.000 vegetarische

burgers per jaar. En dat met een heel divers team van nu al 25 medewerkers. Dat is toch een fantastische verantwoordelijkheid: zoveel mensen die je een lekkere, gezonde en gezellige maaltijd bezorgt. En dat verhaal reikt helemaal terug tot de boer die zijn peterselie in die burger stopt. Van grond tot mond. Dat maakt ons werk zinvol. Elke menselijke schakel in die voedingsketen is van absolute meerwaarde.

De nieuwsgierigheid stimuleren van mijn medewerkers, hen elke dag een reden geven om voor op te staan, hun arbeid zinvol maken, ook dat is een deel van mijn missie. Uiteraard moet er economisch gedacht worden en moet er winst zijn, maar dit deel van het verhaal is zoveel zinvoller: dat mensen met passie doen wat ze graag doen, dat ze beseffen dat het steentje dat zij bijdragen onmisbaar is.

Over honderd jaar zijn we hier allemaal niet meer. Laat ons de tijd die we hier doorbrengen op zijn minst zinvol besteden.

www.lavieestbelle.be

LOG
FLOW
LOGISTICS CONSULTING

GO
WITH
THE
LOGFLOW

We lift your business to a higher level

Wij creëren uw efficiënte logistieke flow door het

- verlagen van de operationele kosten
- verhogen van uw klantenservice
- herdenken van uw processen
- verhogen van uw flexibiliteit
- verhogen van de graad van automatisatie
- bepalen van de optimale opslagtechnieken
- creëren van de perfecte tracering

Voor meer info www.logflow.be

LOGFLOW nv

Hoofdkantoor

Heidelbergstraat 18A/003 | 8210 Loppem

Filiaal Antwerpen

Zagerijstraat 10/A6 | 2240 Zandhoven

T +32 50 67 14 20

info@logflow.be

www.logflow.be

WVI

PUBLIEKE ONTWIKKELAAR EN BEHEERDER VAN BEDRIJVENTERREINEN

- ambachtelijke zones en lokale bedrijventerreinen
- regionale bedrijventerreinen
- bedrijfsverzamelgebouwen
- reconversie industriële panden
- gemengde stadsontwikkelingsprojecten
- specifieke zones zoals:
 - luchthavengebonden bedrijfzone
 - watergebonden bedrijfzone
 - transport en distributie
 - detailhandelzone
 - kantorenzone
 - dienstzone

Meer info | 050 36 71 71 | infoloket@wvi.be

Investeren in West-Vlaanderen

west-vlaanderen
de gedreven provincie

TE KOOP
TE HUUR
HEXAGON
vastgoedontwikkeling
+32 51 79 77 18

**Bedrijfsinvesteringen pieken torenhoog
Unilin is investeringskampioen**

Thema katern
Investeren in West-Vlaanderen

- 19 Bedrijfsinvesteringen pieken torenhoog
- 24 Steenoven expandeert via kernversterking
- 26 Internationale architectuurshock voor Roeselare
- 30 Bellewaerde investeert 25 miljoen euro
- 32 VDL Bus bouwt nieuwe fabriek in Roeselare
- 34 Authentieke invulling voor Brugse kloostersites
- 38 Aviko bouwt megafrietfabriek in Poperinge
- 39 Nieuw landmark voor Oosteroever Oostende
- 42 Levensruimte voor industrie-onderwijspartner
- 43 Rursus speelt ambitieus met blokken
- 44 Hexagon profileert via reconversieprojecten
- 46 Provinciebestuur investeert 246 miljoen euro
- 48 Provinciehuis Abdijbeke wordt woonpark
- 49 Online Graphics/Lab9 investeert in mensen, winkels en overnames

Bedrijfsinvesteringen pieken torenhoog

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

De investeringsmotor van de West-Vlaamse economie sputtert (nog) niet. Integendeel: het volume aan bedrijfsinvesteringen klom in 2019 verder op naar de spectaculaire piek van 4,9 miljard euro. Dat is een stijging van 7% in vergelijking met 2018 en van 17% ten opzichte van 2017. Een nieuw historisch record.

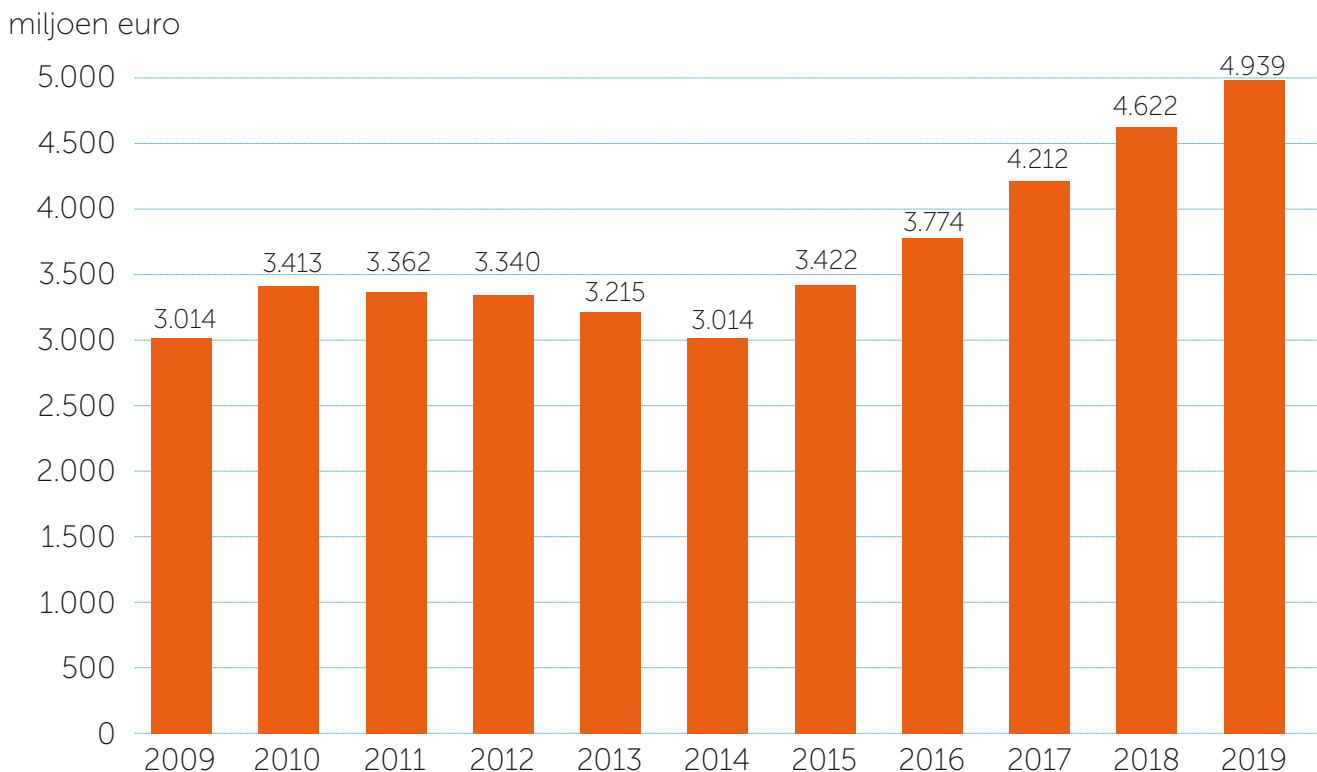
De verhoogde investeringsdrang in West-Vlaanderen, aangevangen in 2015, zet zich verder door. De verkoop van bedrijfsgronden en kantoorlocaties, de realisatie van nieuwe bedrijfsgebouwen en de investering in velerlei uitrusting, nemen een hoge vlucht. De orderboeken van de aannemers in industrie- en kantorenbouw zitten barstensvol. Dit economische festijn knalt ook door in de formele cijfers.

Staafigrafiek 1 toont de evolutie van de investeringsinspanningen van de West-Vlaamse bedrijven in de periode 2009-2019. Deze gegevens zijn afkomstig

van de Federale Overheidsdienst Economie en zijn gebaseerd op de btw-registratie van de bedrijven met een jaaromzet van minstens 500.000 euro. De investeringsbedragen in onze grafiek bevestigen de flagrante heropleving van de investeringsinspanningen van de bedrijven, ingezet in de tweede helft van 2015. Dit na een periode van recessie en groeivertraging tussen 2009 en 2014. De jongste vier jaren manifesteert zich een heuse investeringsrace. De ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen investeerden in 2019 samen **4,94 miljard euro**, een stijging met 312 miljoen euro op jaarbasis of bijna 7%

meer in vergelijking met 2018. Dit is niet alleen het hoogste investeringsbedrag in de jongste tien jaar, maar ook in de economische historiek van de kustprovincie. Bovendien ligt de investeringsgroei in de kustprovincie met een sprong van circa 7% (net als het voorafgaande jaar) procentueel een stuk hoger dan de investeringstoename in gans Vlaanderen (= 1,0%). Dit investeringspeil vertaalt zich in een wezenlijke toename van het aantal vacatures en in een aanzienlijke daling van de werkloosheid. De paradox is evenwel dat de nijpende krapte op

Investerings van de bedrijven (met omzet >= 500.000 euro) in miljoen euro in West-Vlaanderen.

Bron: FOD Economie (ADSEI), verwerking: Afdeling DSA, POM West-Vlaanderen. * Deze cijfers zijn gebaseerd op de btw-registratie van de betrokken bedrijven. * De cijfers uit de periode 2005-2012 zijn niet helemaal vergelijkbaar met deze uit de periode daarna, omdat de methode van de FOD Economie vanaf 2013 gewijzigd is.

Producent van vloerbedekking, dakelementen en isolatieplaten Unilin is met voorsprong de grote investeringskampioen in West-Vlaanderen.

Tabel 1: top 10 van de grootste investeerders in West-Vlaanderen in 2018 (categorie handelsvennootschappen)

	Naam	Gemeente	Investerings in IM.VA ⁽¹⁾	Investerings in MVA ⁽²⁾	Totaal investeringen
1	UNILIN bvba	Wielsbeke	35.021.688	139.804.655	174.826.343
2	GASELWEST ov	Kortrijk	4.378.646	71.571.548	75.950.194
3	INFRA X WEST ov	Torhout	1.008.098	53.679.073	54.687.171
4	BEKAERT nv	Zwevegem	43.002.005	10.949.083	53.951.088
5	DAIKIN EUROPE nv	Oostende	29.628.267	14.153.628	43.781.895
6	ROULARTA MEDIA GROUP nv	Roeselare	37.824.801	4.253.164	42.077.965
7	AGRISTO nv	Harelbeke		39.877.837	39.877.837
8	POWER OIL nv	Wevelgem	1.714.852	33.239.079	34.953.931
9	REVROR GROUP nv	Kuurne	864.752	32.754.072	33.618.824
10	CLUB BRUGGE nv	Brugge	29.123.158	2.929.369	32.052.527

585.777.775

Bron: Graydon Belgium op basis van de jaarrekeningen.

⁽¹⁾ IM.VA = de immateriële vaste activa, zoals R&D-kosten, goodwill en intellectueel eigendom.

⁽²⁾ M.VA = materiële vaste activa, zoals gronden, gebouwen, machines, uitrusting enz.

de arbeidsmarkt een rem kan worden op het investeringsritme: sommige ondernemers stellen hun investering uit omdat ze de geschikte medewerkers niet vinden...

Waarborgleningen PMV

De investeringskoofts in (West-) Vlaanderen wordt ook bevestigd door recente cijfers van het kabinet van Vlaams minister van Economie, Werk en Innovatie **Hilde Crevits** over de evolutie

van de Vlaamse waarborgleningen. Jonge bedrijven of doorgroebedrijven die vaak niet over voldoende onderpand beschikken om een investeringslening bij een bank aan te gaan, kunnen beroep doen op een waarborgregeling van de **ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV)**. PMV stond in 2019 in voor een waarborgbedrag van **54,5 miljoen** aan West-Vlaamse ondernemingen. Ook dat is een recordcijfer.

Wie waren in 2018 de investeringskampioenen in West-Vlaanderen?

Dat zien we in tabel 1 en 2. Handelsinformatiespecialist **Graydon** verzamelde daarbij een aantal parameters uit de balansen van de bedrijven en organisaties. Cijfers over boekjaar 2019 waren midden maart 2020 (uiteraard) nog niet beschikbaar.

Tabel 1 brengt de tien grootste investeerders in de categorie handelsvennootschappen voor 2018 in

Revor Group opende begin 2019 een nieuw productiegebouw en hoofdkwartier met 40.000 m² oppervlakte in Kuurne.

foto Revor

kaart. Zij realiseerden samen **585,7 miljoen** euro aan investeringen in de kustprovincie.

Koploper **Unilin**, die dit jaar zijn 60e verjaardag viert, onderscheidt zich daarbij als de absolute investeringskampioen van West-Vlaanderen met een mega-injectie van bijna 175 miljoen euro in de West-Vlaamse maakeconomie. Deze producent van vloerbedekking, dakelementen en isolatieplaten (o.a. bekend van zijn merk Quick Step) was in 2016 ook al de grootste investeerder in West-Vlaanderen (toen: 188 miljoen) en prijkte in 2017 op een sterke vijfde plaats. Samengeteld over de drie jongste boekjaren 2016-2018 (cijfers van 2019 zijn nog niet gepubliceerd) getroostte Unilin zich een inspanning van circa **440 miljoen** euro in zijn vier West-Vlaamse vestigingen. Voor 2018 gaat dat onder meer over de verhoging van de laminaatcapaciteit bij de Flooring divisie in **Wielsbeke** met de installatie van een nieuwe pers en een nieuwe zaag-freeslijn en het

uitrollen van een b2b-webplatform. De divisie Panels investeerde op de site **Oostrozebeke** in een reinigingsinstallatie voor uitlaatgassen, nieuwe magazijnen, groenschermen aan de grenzen van het terrein, nieuwe verwarmingsinstallaties voor thermische olie, een kwaliteitscontrolestation en nieuwe daken.

De divisie Insulation in **Waregem** investeerde in de uitbreiding van haar kantoorgebouw.

Kenniscentrum West-Vlaanderen

Dixit **CFO Sven De Smet** heeft Unilin recent ook extra terreinen aangekocht en een nieuw distributiecentrum gebouwd. Een rode draad in de investeringspolitiek van deze sterkhouder van de West-Vlaamse economie, is het verlagen van de productiekosten en het verhogen van de recyclagecapaciteit. Midden februari 2020 kregen de Vlaamse productiecentra van Unilin bezoek van een groep managers van het Amerikaanse moederbedrijf Mohawk, die inspiratie kwamen opdoen omtrent het

verhogen van de productie-efficiëntie. Topman **Bernard Thiers**: "De West-Vlaamse fabrieken van Unilin en ook zusterbedrijf IVC zijn binnen de groep Mohawk het kenniscentrum van de vinylvloerproductie."

Revor centraliseert in Kuurne

Wereldbedrijf **Bekaert** (nr. 4) dat dit jaar (onopgemerkt?) zijn 140e verjaardag kent, is ook al vele jaren een investeringstenor. Voor 2018 betreft het 54 miljoen euro, waarvan het gros (43 miljoen) gaat naar kosten voor onderzoek en ontwikkeling en voor octrooien inzake deklaagtechnologieën en staalraadtransformatie.

Roularta Media Group uit Roeselare (nr. 6) scoort historisch hoog in de investeringsranking qua immateriële vaste activa, door de verwerving, midden 2018, van de titels en merknamen van een ganse plejade aan tijdschriften (waaronder Flair, Feeling en Libelle) van groep Sanoma en 50% in Mediafin, de uitgever van de zakenkrant De Tijd en zijn Waalse tegenhanger l'Echo.

Tabel 2: top 10 van de grootste investeerders in West-Vlaanderen in 2018 (categorie vzw's)

	Naam	Gemeente	Investerings in IM.VA ⁽¹⁾	Investerings in MVA ⁽²⁾	Totaal investeringen
	Naam	Gemeente	Investerings in IM.VA ⁽¹⁾	Investerings in MVA ⁽²⁾	Totaal Investerings
1	AZ DELTA	Roeselare	13.084.845	282.288.138	295.372.983
2	AZ ZENO	Knokke	89.097	231.021.760	231.110.857
3	AZ WEST	Veurne	143.762.910	11.155.037	154.917.947
4	AZ SINT-LUCAS	Assebroek	413.570	16.401.781	16.815.351
5	AZ GROENINGE	Kortrijk	471.000	13.568.000	14.039.000
6	DE LINDEBOOM	Knokke-Heist	4.250.000	8.517.990	12.767.990
7	SINT-MONICA	Oostende	1.646	11.282.494	11.284.140
8	WOON EN ZORG H. HART	Kortrijk		8.242.447	8.242.447
9	SINT VINCENTIUS	Meulebeke		7.681.956	7.681.956
10	HET WIT-GELE KRUIS VAN WEST-VL	Brugge		6.635.391	6.635.391
11	DE KORENBLOEM	Kortrijk		5.621.822	5.621.822

764.489.884

Bron: Graydon Belgium op basis van de jaarrekeningen.

⁽¹⁾ IM.VA = de immateriële vaste activa, zoals R&D-kosten, goodwill en intellectueel eigendom.

⁽²⁾ M.VA = materiële vaste activa, zoals gronden, gebouwen, machines, uitrusting enz.

De hoge investeringsinspanning bij **Agristo** (nr. 7), producent van diepgevroren frieten en andere aardappelproducten, ging hoofdzakelijk naar de bouw en uitrusting van een nieuwe fabriek in Wielsbeke.

Revor Group (nr. 9) is in 2017 ontstaan uit de samensmelting van Revor Bedding uit Meulebeke, Styldecor uit Lauwe en Jaritex uit Ingelmunster. Het fusiebedrijf concentreerde begin 2019 zijn productieactiviteiten en zijn hoofdkwartier in een geslaagde combinatie van renovatie en nieuwbouw, met samen 40.000 m² bedrijfsgebouwen op een site van 5 ha in Kuurne (ex-tapijtweverij Prado).

De fabrikant van slaapcomfortuitrusting investeerde ruim 17 miljoen euro in deze operatie. De tewerkstelling verhoogde van 140 naar 155 medewerkers. De recordinvestering van deze onderneming in 2018 (= 33,6 miljoen) omvat verder ook een grote leasingoperatie en vernieuwingen in het machinepark en in digitale infrastructuur. Het megaproject van referentieaandeelhouder **Jan Maes** en CEO **Tom Verstraeten** van Revor is een stevige opsteker voor de West-Vlaamse sector van het slaapmeubilair en de matrassenconfectie. **Club Brugge** nv duikt voor het eerst op

in de West-Vlaamse investeringstop 10. De vennootschap achter de bekende voetbalclub boekte in 2018 immers een recordbedrag van 29 miljoen euro aan spelerstransferwaarde.

Socialprofitsector boomt mee

Ook de socialprofitsector zet qua investeringen zijn beste beentje voor.

Tabel 2 toont de tien grootste investeringsinspanningen van West-Vlaamse socialprofitbedrijven die opereren onder vzw-statuut. In 2018 injecteerden zij samen **764,4 miljoen euro** in de West-Vlaamse economie.

Vooral de grote ziekenhuizen trekken hier het peloton. Niet verwonderlijk, want

AZ Groeninge, AZ Delta en **AZ Zeno** realiseerden recent indrukwekkende en kapitaalsintensieve nieuwbouwprojecten (zie vorige editie van West-Vlaanderen Werkt).

De andere actoren in deze top 10 zijn de West-Vlaamse afdeling van het **Wit-Gele Kruis**, topspeler in thuiszorg en vijf **woon- en zorgcentra (WZC)** die recent een nieuwbouw of een grote uitbreiding realiseerden.

De Drie Platanen

Zo opende **vzw Sint-Monica** (nr. 7) in februari 2019 het nieuwe

woonzorgcentrum **De Drie Platanen** langs de Nieuwpoortsesteenweg in de wijk Mariakerke in Oostende. De moderne nieuwbouw bevat onder meer 92 wooneenheden, zes kamers voor kortverblijf en vijf assistentiewoningen. Om deze operatie mogelijk te maken werden drie platanen van 80 jaar oud en samen 400 ton zwaar, verplaatst van de bouwsite naar een nieuwe habitat 100 m verder. Het woonzorgcentrum staat immers in een levendige interactie met het aanpalende en publiek toegankelijke **Park De Nieuwe Koers**. Dat is 13 ha groot en herbergt ook volkstuinjes, een evenementenweide en de sterrenwacht Astropolis.

Sint-Monica vzw werd in het najaar 2019 gelauwerd voor het concept van De Drie Platanen (met het Antwerpse bureau Bovenbouw Architectuur als vormgever) met de **Prijs Wivina Demeester voor Excellent Bouwmeesterschap**.

De jury was zeer gecharmeerd door het kwalitatief en architecturaal aantrekkelijke gebouw met zijn optimale combinatie van functies. Een heerlijke plek voor een mooie oude dag dicht bij de zee...

De Drie Platanen langs de Nieuwpoortsesteenweg in Oostende

Vijftien realisaties samen goed voor 600 miljoen euro

Steenoven expandeert via kernversterking

Nick Vanderheyden, freelancejournalist

Steden en gemeenten zijn vragende partij voor kernversterkende projecten. Zowel residentieel in de centra, met bijzondere aandacht voor de impact op de buurt, als commercieel in de rand met een goede aansluiting op het wegennet. Projectontwikkelaar Steenoven uit Roeselare gaat, in alliantie met mede-investeerdere, voluit voor markante en omgevingsbepalende projecten. In West-Vlaanderen ontwikkelt de bouwpromotor onder meer 80.000 m² aan nieuwe West-Vlaamse ondernemingsruimte.

De hoogste businessstoren in West-Vlaanderen. Die blikvanger wordt de **West Wing Tower**, het sluitstuk van Accent Business Park langs de E403 ter hoogte van afrit Roeselare-Rumbeke dat wordt omgedoopt tot **West Wing Park**. Hier ontwikkelt **Steenoven**, samen met investeringsvennoot **Cennini** (familie Claeys), een torengedebou van 57 m met dertien bouwlagen. Dat is nog 7 m hoger dan de toren van Skypark die net aan de overkant van de E403 prijkt.

West Wing Tower is goed voor 14.500 m² aan kantoorruimte, wat de totale oppervlakte van de site optrekt tot 30.000 m². De locatie en kwalitatieve ontwikkeling zijn de belangrijkste redenen van het succes van dit businesspark.

Laura Heemeryck, COO en tweede generatie van de ondernemersfamilie achter Steenoven: "Met de West Wing Tower pakken we uit met een primeur: dit wordt het eerste West-Vlaamse kantoorgebou met het BREEAM Excellent-certificaat (een wereldwijd erkend duurzaamheidskeurmerk). Hiermee benadrukken we onze expertise als toekomstgerichte ontwikkelaar. De inplanting van de site in zijn geheel maakt bovendien duidelijk dat onze focus bovenal ligt op leef- en werkcomfort. In het originele masterplan werd de site quasi volgebouwd, terwijl het eindresultaat een uitgebalanceerde mix

biedt aan werkomgeving, beleving en groenzone."

Toekomstgerichte aanpak

Projectontwikkelaar Steenoven is momenteel al gehuisvest op het Accent Business Park en verhuist na de oplevering naar de nieuwe kantoorstoren. Dankzij een hoogconjunctuur aan recente en geplande projecten waaronder Waterfront en 17 West

(Waregem), Roelevard en R-Plaza (Roeselare) en Boevrie (Brugge) verdubbelde de voorbije jaren het aantal medewerkers naar 28. De bouwpromotor uit Roeselare speelt in op de visie van de Vlaamse bouwmeester die oproept om te focussen op verdichte stedelijke gebieden en het buitengebied terug te geven aan de natuur.

Laura Heemeryck: "We zetten onze schouders onder kernversterkende

vastgoedprojecten die in de toekomst hun waarde zullen behouden. Daarvoor gaan we in al onze ontwikkelingen uit van vier pijlers: A-locaties, architectuur, leef- en werkkwaliteit en een mix van functies. We realiseren enerzijds residentiële gebouwen die zich vlakbij alle nuttige voorzieningen bevinden. Anderzijds zijn onze commerciële projecten makkelijk bereikbaar en genieten ze van een optimale visibiliteit dankzij de nabijheid van hoofd- en invalswegen. Steeds gaat hierin onze voorkeur uit naar tijdloze hoogbouw die zich perfect nestelt in zijn omgeving. Daarvoor werken we samen met externe architecten; jong of gevestigd, nationaal of internationaal. Voor het project Roelevard aan het station in Roeselare halen we met het Noorse architectenbureau Snøhetta in combinatie met architectenbureau B2Ai uit Roeselare, een wereldtopper binnen. In deze visie combineren we tijdloze architectuur met duurzaam materiaalgebruik en innovatieve energietechnieken zoals warmtenetten en geothermie. We focussen ook bewust op de levens- en werkkwaliteit van de nieuwe bewoners en de buurtbewoners. We willen de hele omgeving een zorgeloos woon- en werkplezier garanderen. Daarom betrekken we in een vroeg stadium de buurtbewoners en de lokale overheden in elk bouwtraject. Samen met hen schuiven we nieuwbouw op de meest optimale manier in de bestaande structuur. Dit doen we bijvoorbeeld door ons niet enkel te richten op de woon- of kantoorfunctie, maar uit te gaan van een doordachte mix van functies. Dit gaat over wonen en werken, activiteit en ontspanning, en private en collectieve ruimte.”

“We hebben vijftien bouwprojecten in uitvoering en nog andere in ontwikkeling, samen goed voor 600 miljoen euro.”
Laura Heemeryck (COO Steenoven)

Groeiversnelling

Steenoven is opgericht in 1991 (toen nog als zusterbedrijf van Alheembouw uit Staden) door **Johan Heemeryck** en huidige gedelegeerd bestuurder **Katleen Spriet**. Vandaag zijn alle aandeelhoudersconnecties met Alheembouw doorgeknipt. Een twaalf jaar geleden versterkte **Bart Vanderdonck** de onderneming als CEO in functie van de grootschalige operaties zoals onder meer projecten rond publiek-private samenwerking (PPS). Twee jaar geleden vervoegde ook Katleens dochter **Laura Heemeryck** het team waardoor de familiale continuïteit van de onderneming is verzekerd.

Laura studeerde Immobiliën en Finance en deed ervaring op in onder meer Australië en Parijs.

“Steenoven beschikt daarnaast over een multidisciplinair team met technische medewerkers, ontwikkelings- en marketingprofielen, een eigen verkoopafdeling, financial controllers en fiscalisten. We werken trouwens steeds zonder hoofdaannemer aangezien we zelf de coördinatie en projectopvolging van de werken in handen nemen. We hebben alle kennis en ervaring in huis om onze projecten volledig in eigen beheer te organiseren. Dit maakt dat we op dit momenteel bezig zijn met vijftien projecten in uitvoering en daarnaast verschillende projecten in ontwikkelingsfase hebben. In totaal vertegenwoordigt dit een totale omzet van ruim 600 miljoen euro.”

Leisurebouw en hotelexploitatie

Een opvallend element binnen Steenoven is de diversificatie in de leisurebouw en de exploitatie van hotels. Zo werd vijf jaar geleden een Mercure-hotel geopend op het Accent Business Park en verrijst volgend jaar het eerste viersterrenhotel in Waregem als onderdeel van het prestigieuze project Waterfront aan het voetbalstadion van Essevee. De site R-Plaza in Roeselare krijgt een Ibis budgethotel.

Katleen Spriet: “Het Mercure hotel

was vijf jaar geleden onze eerste kennismaking met deze sector. In de zoektocht naar een partner kwamen we bij Accor terecht en hun formule en manier van werken gaven ons heel wat mogelijkheden. Enerzijds gebruikten we hun expertise in het bepalen van het type hotel (Mercure, Ibis, Novotel,...), terwijl we de vrijheid behielden om het hotel op maat van de site in te richten. Anderzijds nemen we de hoteluitbating zelf in handen via een exploitatievennootschap. Mercure Hotel Roeselare kende in 2019 een bezettingsgraad van 82%, onder andere door in te zetten op long stay kamers. We zijn benieuwd welke synergiën er voor het hotel ontstaan na de openingen van de nieuwe kantoorstoren en het nieuwe AZ Delta. Het al dan niet inplanten van een hotel op een commerciële site en de manier waarop de hoteluitbating wordt uitgerold is erg projectafhankelijk. Het hotelgebouw op de site Waterfront bijvoorbeeld werd verkocht aan de zaakvoerder van het Kortrijkse Parkhotel. Daarnaast participeren we bijvoorbeeld in het Andromeda hotel in Oostende (onderdeel van C-Hotels). Leisurebouw blijft zo een van de functies die we via marktonderzoek toetsen aan de noden van nieuwe locaties. Marktonderzoek is trouwens in al onze projecten cruciaal, waarbij we ons bouwprogramma telkens toetsen aan de economische haalbaarheid en de noden van de regio.”

De schaalvergroting met focus op steeds omvangrijkere projecten maakt dat Steenoven zijn actieradius verruimt van thuisbasis West-Vlaanderen naar A-locaties in gans België.

Katleen Despriet: “Antwerpen en Brussel zijn daarbij bijzonder interessante steden. Net voor de Kennedytunnel in Zwijndrecht bijvoorbeeld kochten we een goede zichtlocatie langs de E17. We realiseren er op termijn ca. 25.000 m² aan kantoorruimte en ook daar is ruimte voor de integratie van een hotel.”

www.steenoven.be

Internationale architectuurshock voor Roeselare

Nick Vanderheyden, freelancejournalist

Op het voormalige parkeerterrein van Infrabel, een site van 9.400 m², pal naast het nieuwe station van Roeselare, ontwikkelt Steenoven samen met ION de nieuwe stadsentiteit Roelevard. Met zijn internationale toparchitectuur wordt dit een van de meest markante bouwprojecten in West-Vlaanderen in dit nieuwe decennium.

West Wing Tower op de Accent-site in Roeselare, wordt met zijn 57 m de hoogste kantoortoren in West-Vlaanderen.

foto Nanopixel

Roelevard omvat een mix van residentiële, commerciële en kantoorfuncties: een woontoren van 46 m hoog samen goed voor 81 appartementen, 470 m² retailruimte, 200 m² horeca en twee extra bouwblokken met samen 5.900 m² kantoorruimte, 3.800 m² groen, 148 ondergrondse parkeerplaatsen en 350 fietsplekken.

De verkoopwaarde van dit opmerkelijke project is geraamd op 40 miljoen euro. De werken starten wellicht nog dit jaar en lopen tot en met einde 2023.

Laura Heemeryck: "Roelevard wordt de eyecatcher van de stad en bij uitbreiding van de hele regio. Op

vraag van Stad Roeselare is enorm veel aandacht uitgegaan naar de vormgeving. Daarom kozen we voor het internationaal gerenommeerde Noorse architectenbureau **Snøhetta**, in alliantie met **B2Ai** uit Roeselare. Snøhetta is bekend van het operagebouw in Oslo, het Memorial Museum op Ground Zero in New York én van het eerste Europese onderwaterrestaurant. Het is de eerste keer dat de Noorse architecten een gebouw in België mee ontwerpen. Dit resulteert in tijdloze architectuur met als stijlkenmerk een opvallend amfitheater dat als publieke tribune voor diverse evenementen kan worden benut. Landschapsarchitect Erik De Waele staat in voor de integratie van het complex

in een unieke, belevingsvolle en groene omgeving. We creëren ook twee openbare pleinen in het geheel." In thuisstad Roeselare is Steenoven nog op twee andere fronten actief.

- West Wing Tower:** zie vorige pagina
- Bouwprogramma: kantoortoren 57 m, 13 bouwlagen, 14.500 m² kantoorruimte, parkeergebouw van 3 bouwlagen met 385 parkeerplaatsen
 - Investeringsvennoot: Cennini holding, Clarebout
 - Bouwteam: B2Ai, Buro Bossaert, aannemer n.t.b.
 - Verkoopwaarde: 34 miljoen euro
 - Timing: 2020-2023

Digitaal toekomstzicht van het markante nieuwbouwproject Roelevard, gedragen door internationale architectuur en strategisch gelegen aan het treinstation in Roeselare.

R-Plaza

- Bouwprogramma: vier architecturale units, goed voor 30.000 m² aan commerciële ruimte, 480 parkeerplaatsen, Ibis Budget hotel
- Investeringsvennoot: 3D Domestic Projects
- Bouwteam: Alheembouw, Kras Architecten
- Verkoopwaarde: 55 miljoen euro
- Timing: 2017-2023

Laura Heemeryck: "Dankzij de unieke combinatie van kantoren, retail, hotel en gezondheidsfaciliteiten wordt R-Plaza de nieuwe troef van Roeselare. Het is een dynamische site op een steenworp van het Accent Business Park waarin het werkcomfort en de beleving centraal staan."

Ook elders in West-Vlaanderen ontplooit Steenoven markante, omvangrijke bouwplannen.

Woonproject Boevrie in Brugge op de site van het VTI

- Bouwprogramma: 39 woningen, 96 appartementen, ondergrondse parking met 185 parkeerplaatsen
- Investeringsvennoten: Baltisse, Clarebout
- Bouwteam: bildt. architecten, noAarchitecten, Erik De Waele
- Verkoopwaarde: 50 miljoen euro
- Timing: 2021-2024, afhankelijk van de verhuizing van het VTI

Laura Heemeryck: "Het project Boevrie in de buurt van 't Zand, wordt wellicht het grootste woonproject in de Brugse binnenstad in de eerste helft van deze eeuw. Het ontwerp benut optimaal de doorwaadbaarheid van de site en legt linken tussen de Vesten, de binnenstad en het Koning Albert I-park. Het is een locatie die zonder meer tot de verbeelding spreekt, waardoor het project in harmonie met de omgeving wordt gerealiseerd met veel aandacht voor diversiteit. Ambacht en technologie voeren de boventoon bij deze charmante herbesteding van een

oude schoolcampus tot hedendaagse woonbeleving."

In **Waregem** staat Steenoven mee in voor de realisatie van de projecten 17 West en Waterfront.

17 West

- Bouwprogramma: 4 kantoorgebouwen waaronder een politiegebouw, 15.000 m² kantoorruimte, 9.000 m² loodsen en 382 parkeerplaatsen
- Investeringsvennoot: Clarebout
- Bouwteam: Alheembouw, Kras architecten
- Timing: 2017 – 2020

Laura Heemeryck: "De innovatieve architectuur, vlotte bereikbaarheid en groene aankleding versterken het imago van de residenten, terwijl de hoge verdiepen, veel daglicht en weidse uitzichten bijdragen tot een productievere werksfeer."

Waterfront

- Bouwprogramma: 120 appartementen, 3.250 m² kantoor- en retailruimte, viersterrenhotel met 72 kamers, parkeergebouw
- Investeringsvennoot: Alheembouw, Ion
- Bouwteam: BAM, B2ai, Wielfaert Architecten, Bogdan & Van Broeck
- Verkoopwaarde: € 60 mio
- Timing: 2018 – 2021

Laura Heemeryck: "De iconische woontorens Ascot & Windsor vormen het hart van het prestigieus totaalproject Waterfront in Waregem. Met een hoogte van 45 m wordt de skyline van Waregem hiermee voorgoed hertekend. De site Waterfront biedt daarnaast flexibele kantoor- en winkelruimtes op een toplocatie aan het stadion, op een boogschuit van het stadscentrum. Bovendien herbergt de site het eerste viersterrenhotel op grondgebied Waregem. De site vormt zo een speerpunt in het vernieuwingsbeleid van de stad."

www.steenoven.be

Bellewaerde injecteert 25 miljoen in familiecoaster en aquapark

Een attractieve 'rollercoaster' aan investeringen

Bart Vancauwenberghe, freelancejournalist

Bellewaerde in Ieper, het enige 'hybride' familiepark (attractiepark en zoo) in België, vertaalt de stijging van het aantal bezoekers naar meer attracties (aquapark en familiecoaster) en medewerkers. Een investering in nieuwe spectaculaire roetsbanen maar ook in gewone banen (jobs). Algemeen directeur Stefaan Lemey getuigt over het unieke DNA van Bellewaerde.

Plezier en avontuur aanbieden in een natuurlijke omgeving, waar familie en vrienden samen authentieke en onvergetelijke momenten beleven: het is de missie waar Bellewaerde meer dan ooit krachtig op inzet. Dat credo slaat aan bij de doelgroep. Op vijf jaar tijd steeg het aantal bezoekers op jaarbasis van 700.000 naar 800.000 (exclusief Bellewaerde Aquapark). Die significante groei is mooi gespreid over het seizoen. Opvallend wel: in vergelijking met circa twintig jaar geleden, komen er minder Noord-Fransen naar Ieper afgezakt.

Algemeen directeur Stefaan Lemey:

"Ons cliënteel bestaat circa fiftyfifty uit Nederlandstaligen en Franstaligen. Het aantal Noord-Fransen is gezakt van circa 50 naar 30%. Dat komt omdat er in Noord-Frankrijk veel kleinere parken zijn bijgekomen en uiteraard speelt ook Eurodisney een rol. Onderzoeken wijzen uit dat Fransen zich voor een daguitstap wel verder willen verplaatsen dan een Vlaming."

Wachttijden beperken

Op elke openingsdag doet Bellewaerde

minstens 100 bezoekersenquêtes.

"De resultaten daarvan verwerken we in wekelijkse, tweewekelijkse, maandelijkse, driemaandelijks en jaarlijkse rapporteringen. De informatie die daaruit komt is heilig voor ons, omdat we daarmee rekening kunnen houden in onze investeringen. Eén aspect dat altijd terugkomt, is het beperken van de wachttijden. In functie daarvan hebben we capaciteit aan het park toegevoegd. Dat deden we onder meer met de Huracan (2013, 4 miljoen euro), Dawson Duel (2017, 4,5 miljoen euro), restaurant

"We investeren bewust niet in virtual reality maar wel in authentieke attracties."
Directeur Stefaan Lemey van Bellewaerde

Texas Grill (2016, 2 miljoen euro) en de modernisering van de ingang en Parking Mexico (2019, 2 miljoen euro).

Met de opening van het **Aquapark** in 2019 (**17 miljoen euro**), de grootste investering ooit, voegden we een volwaardig nieuw parkdeel toe. In 2020 komt daar met de familycoaster Wakala, die dit voorjaar opengaat, nog de grootste investering (7,5 miljoen) in één attractie sinds 1999 bij. Het is onze ambitie om daar per uur 1.000 mensen te laten genieten, omdat er drie treinen van elk twintig plaatsen op kunnen rijden." De opsomming hierboven is het beste bewijs dat Bellewaerde meer dan ooit investeert. "Tot vijf jaar geleden zaten we op een gemiddelde van bijna 5 miljoen per jaar, sinds drie jaar investeren we elk jaar meer dan het dubbele. Er kruipen ook veel centen in de renovatie en het onderhoud van attracties, wat cruciaal is om voor klanten en medewerkers optimaal veiligheid en kwaliteit te garanderen. Het is de bedoeling de komende jaren het verhoogde investeringsritme verder te zetten."

Topdagen afvlakken

Op piekdagen zakken **12.000 tot 15.000 bezoekers** naar het park af. "Vroeger hadden we meer van die topdagen, maar we doen er alles aan om die af te vlakken en naar een zo gespreid mogelijke bezetting te gaan. Zo sturen we naar abonnees via mailings en sociale media bijvoorbeeld informatie over de drukte of kalmte in het park. Dan kunnen mensen last minute nog beslissen of ze al dan niet afkomen."

Het familiepark heeft de trein van de **digitalisering** intussen niet gemist. "Er is een app waar parkbezoekers de wachttijden voor de belangrijkste attracties kunnen checken. Daarnaast hebben we onze website zo georganiseerd dat mensen thuis al hun ticket kunnen printen of downloaden op de smartphone, wat wachtrijen aan de kassa's vermindert. Dit jaar reorganiseren we ook Parking Leeuw (aan de hoofdingang, red.) door er slagbomen

te plaatsen in plaats van de betaalhokjes. 's Morgens zullen de slagbomen open staan, waardoor het binnenkomende verkeer vlotter zal verlopen. Ook de capaciteit ligt hoger, onder meer door het aantal standplaatsen voor bussen op te trekken."

Tewerkstelling groeit mee

Meer attracties én een waterpark betekent ook meer personeel. "Het aantal vaste mensen op de payroll is op vijf jaar tijd gegroeid van 68 naar bijna 90. Tien daarvan werken in het Aquapark, een aantal anderen (zoals technici) werkt zowel voor het attractiepark als het Aquapark. Het aantal interims en seizoenswerkers klom mee op van 67 naar 78. Het invullen van nieuwe functies is door de krapte op de arbeidsmarkt minder evident, maar we mogen niet klagen. Werken in Bellewaerde trekt mensen nog altijd aan, hoewel het geen sinecure is: het impliceert veel weekend-, feestdagen- en vakantiewerk, maar de anciënniteit van onze medewerkers toont aan dat mensen hier graag aan de slag blijven, liefst tot hun pensioen. Ruim 70% van de seizoenswerkers komt elk jaar terug, en het gebeurt geregeld dat een gewezen personeelslid na verloop van tijd opnieuw solliciteert voor een betrekking."

Elk van die mensen moet bijdragen tot het servicebedrijf dat het pretpark is, met drie **'Belle-waarden'** die voorop staan: teamspirit, fun en service. "We organiseren regelmatig interne opleidingen om mensen te trainen op vriendelijkheid, dienstverlening en veiligheid. Alles moet met de glimlach gebeuren, tot ons plezier doen onze mensen dat ook vrij spontaan. Door de combinatie van een attractiepark en een officieel erkende zoo zijn we eigenlijk het enige volwaardige hybride park in België, dat ook veel belang hecht aan animerende shows én het heel natuurlijke kader, dat zich ook doortrekt in de echte bomen en planten van het Aquapark. We willen vooral echt en authentiek blijven. Daarom investeren we

bijvoorbeeld bewust niet in virtual reality, maar zetten we personeelsadvertenties nog altijd ook in de kranten."

Dankzij de specifieke marktpositie houdt Bellewaerde zich ook uitstekend staande sinds de komst van **Plopsaland De Panne**. "We kunnen perfect naast elkaar leven. Beide parken evolueren en groeien, ook in kwaliteitsbeleving. Daar kan de consument alleen maar van profiteren."

Inbreiding versus uitbreiding

Het bedrijf onderhoudt ook goede contacten met de stakeholders. "We leven op goede voet met Zonnebeke en Leper, omdat we een belangrijke werkgever zijn die zich ook inspant om een goede verkeersstroom te waarborgen. Ook met onze burens hebben we weinig problemen: we informeren die mensen als er bepaalde investeringen zitten aan te komen en organiseren jaarlijks een barbecue." Die investeringen gebeuren nog altijd binnen het huidige domein van **54 ha**. "Uitbreiding is nog niet meteen aan de orde, omdat er nog voldoende mogelijkheden voor inbreiding zijn: we zijn de jongste jaren vooral bezig geweest om bepaalde onderbenutte zones aan te snijden en gaan in de toekomst verder op die weg."

Compagnie des Alpes, het Franse moederbedrijf waar Bellewaerde sinds 2006 deel van uitmaakt, is in ons land ook eigenaar en exploitant van **Walibi** in Wavre. "Zij beheren heel wat skiresorts in de Franse Alpen en zijn daarnaast de vierde grootste Europese groep op vlak van themaparken (met daarbij ook enkele musea). Qua oppervlakte behoren we in onze groep tot de grootste parken, omzetmatig zitten we bij de middelgrote. Het is uiteraard ook dankzij hen dat we naar een hoger investeringsniveau zijn kunnen schakelen", besluit Stefaan Lemey.

www.bellewaerde.be

Succesvol VDL Bus bouwt nieuwe fabriek in Roeselare

Bart Vancauwenberghe, freelancejournalist

Ruim dertig miljoen euro: dat is het bedrag dat bus- en autocarproducent VDL Bus over heeft voor de bouw van de nieuwe fabriek in Roeselare. Op een site van 8 ha komt 27.000 m² aan bedrijfsgebouwen. Een nieuwe hal voor de exclusieve productie van elektrisch aangedreven bussen zal het grootste deel invullen. Dankzij de vastberaden keuze voor energievriendelijke aandrijvingen kon het bedrijf op anderhalf jaar tijd bijna 200 nieuwe mensen aanwerven.

Het bedrijvenpark **Beveren-Krommebeek** in Roeselare, ontwikkeld door **WVI**, wordt vanaf 2022 de nieuwe thuis voor **VDL Bus** (voorheen Jonckheere).

Directeur Peter Wouters: "Binnen twee jaar verlaten we onze huidige site in de Schoolstraat. Met een overlapperiode meegerekend, hopen we toch tegen eind 2022 volledig verhuisd te zijn."

Het bedrijf leverde de voorbije maanden en jaren al heel wat voorbereidend werk voor de nieuwe fabriek. "Waar onze huidige productie door de organische groei verdeeld zit over diverse productiehallen, evolueren we naar een compacter proces - gebaseerd op modulair werken - in één bedrijfsgebouw. Logistiek is dat ook veel interessanter. We hebben ons huiswerk inmiddels afgeleverd bij **Demo Architecten (Deryckere, Moerman & Partners)** uit Izegem. Daar is men volop bezig met het ontwerp."

Focus op elektrische bussen

VDL beseftte in 2015 al dat het moest anticiperen op de gigantische transformatie van de mobiliteitsmarkt. "De kans was groot dat we op de dieselmkt zouden worden weggeveegd, omdat men dergelijke voertuigen in Oost-Europa veel voordeliger kan bouwen. Daarom hebben we toen beslist alleen nog hybride en volledig elektrische bussen te ontwikkelen en te bouwen", vervolgt Wouters. "Eerst volgde de markt nog niet, maar inmiddels is ons orderboekje dermate goed gevuld dat we veel extra

personeel moesten aanwerven om aan de vraag te kunnen voldoen. Zo heeft De Lijn eind vorig jaar nog 200 hybride bussen besteld. Op ruim anderhalf jaar tijd evolueerden we van iets meer dan 500 medewerkers, naar bijna **700 personeelsleden**, een groei van 40 %.

Door de arbeidskrachte hadden we vooraf wat schrik of we die mensen wel zouden vinden, maar de keuze voor groene mobiliteit heeft ons weer aantrekkelijker gemaakt. Onder meer door een intense samenwerking met HR-kantoren, de organisatie van jobdagen en socialmediacampagnes slaagden we in ons opzet."

Wouters verwacht niet dat de ingebruikname van de nieuwe fabriek extra arbeidsplaatsen zal opleveren.

"Het nieuwe productieproces moet het mogelijk maken om met evenveel mensen gevoelig meer bussen te bouwen. Vermoedelijk zullen dat op termijn alleen nog elektrische bussen zijn. Want onze hybride modellen maken we vooral nog voor België, maar hier merken we dat De Lijn zich toch alsmear meer richting volledig elektrische bussen oriënteert."

Sanering oude site

Eenmaal de volledige verhuis een feit, wordt de huidige VDL-site in de Schoolstraat afgebroken en gesaneerd. "De nieuwe bestemming moet nog ingevuld worden. Dit gebeurt in samenspraak met de Stad Roeselare", besluit Peter Wouters.

foto Kurt Desplenter

“Onze focus op hybride en volledig elektrische bussen is de motor van ons recent groeiparcours.”

Peter Wouters, directeur van VDL Bus

Authentieke invulling voor Brugse kloosterdomeinen

Toerisme op nieuwe wegen

Eric Van Hove, publicatiemedewerker

Een kwart van de Brugse binnenstad bestaat uit onroerend religieus erfgoed, waaronder nogal wat uitgestrekte kloostersites met een rijke geschiedenis, indrukwekkende gebouwen en veel verborgen groen. De ontvolking van de kloosters en abdijen noodzaakt echter een nieuwe degelijke en duurzame bestemming van deze locaties. In Brugge worden plannen ontvouwd voor een (gedeeltelijke) herinvulling van vier van deze bijzondere kloosterdomeinen: de Sint-Godelieveabdij, het Kapucijnenklooster, het Engels Klooster en de Karmelieten. Ontluikt hier een nieuw type toerisme: minder maar beter?

Toerisme is big business geworden: recreatieve verblijfstoeristen in Vlaanderen besteden gemiddeld (per persoon per nacht) 150 euro in onze kunststeden, 89 euro in de Vlaamse regio's en 67 euro aan de (Belgische of Vlaamse) kust. Niet te versmaden...

Maar hoe kijken bewoners tegen dit fenomeen of tegen deze groei aan? Recent onderzoek van Toerisme Vlaanderen in de Vlaamse kunststeden leverde interessant materiaal op, vooral in Brugge, Vlaanderens toeristische bestemming nummer één. Circa 76% van de Bruggelingen blijft over het algemeen positief ten opzichte van het toerisme op zich. Dat is net evenveel als bij een vorig, gelijkaardig onderzoek in 2016. Maar in vergelijking met drie jaar terug blijken ze nu veel kritischer ten opzichte van de groei van bepaalde vormen van toerisme en hebben ze ook veel meer vragen over de gevolgen van het massatoerisme op de leefbaarheid van hun stad. Individueel toerisme en verblijfstoerisme halen nog wel goeie cijfers, maar de kelk van het cruisetoerisme, dagjestoerisme en groepstoerisme zien de bewoners liever aan zich voorbijgaan.

Dat erkent ook de Brugse schepen van **Toerisme Philippe Pierins**: "Er is nog amper draagvlak voor de groei van dagtoerisme, groepstoerisme en cruisetoerisme." Het Brugse stadsbestuur hoopt daar nu met een nieuwe **strategische visienota 2019-2024**

('Een klavertje vier voor het toerisme') een antwoord op te bieden, maar of dat klavertje ook bestand zal zijn tegen de dwingende marktmechanismen? Globalisering en digitalisering hou je niet tegen aan de middeleeuwse stadspoorten van Brugge.

Ook bij **Toerisme Vlaanderen** is men aan bezinning toe. In de publicatie 'Reizen naar morgen' hield administrateur-generaal **Peter De Wilde** al een opgemerkt pleidooi voor een andere aanpak van het toerisme: "We stellen ons sinds enige tijd fundamentele vragen: hoe zorgen we ervoor dat de balans tussen de belangen van bewoners en bezoekers een gezond evenwicht behoudt? Hoe kunnen we de natuurlijke rijkdom en de historische authenticiteit van onze bestemmingen in ere houden?"

Pilootprojecten

In dat teken moeten ook de twee recente pilootprojecten in Brugge gezien worden. Toerisme Vlaanderen engageert zich voor de overname van de **site Sint-Godelieveabdij** (11.000 m² groot) en het nabijgelegen klooster van de Kapucijnen. De Godelieveabdij is een gewezen slotklooster, dat in 1623 werd opgericht in de Boeveriestraat en daar bijna vier eeuwen standhield, maar in 2013 leeg kwam te staan. De **vzw Camino**, die zich het lot van ouder wordende kloosterreligieuzen aantrekt, werd er eigenaar van en gaf het hele domein in 2016 in erfpacht aan de Stad

Brugge. Die sloot op zijn beurt een gebruiksovereenkomst met **Brugge Foundation**, een private stichting die met gelden van donaties en legaten belangrijk onroerend erfgoed in Brugge wil vrijwaren en een nieuwe bestemming geven.

Voorzitster **Ingrid Leye** van Brugge Foundation, vroeger hoofd van de stedelijke dienst Monumentenzorg in Brugge: "Eén vierde van de Brugse binnenstad is religieus erfgoed, maar kerken en kloosters lopen leeg. Dit patrimonium moet gekoesterd worden en mag niet in handen vallen van projectontwikkelaars zonder respect voor dit erfgoed. Wij zoeken nieuwe bestemmingen voor oude gebouwen en in die zin was de Sint-Godelieveabdij voor ons een pilootproject. In de bijgebouwen van het klooster is nu De **Blauwe Lelie** gestart met kinderopvang, een grote nood in de Brugse binnenstad. Daarnaast waren boomgaard en tuin van het klooster afgelopen zomer op afgesproken dagen toegankelijk voor de buurt én voor de stad. In het klooster gingen al kunsttentoonstellingen door, alternatieve doop- en huwelijksvieringen, en met het duolegaat **De Meyere** konden we de kerk van de abdij in ere herstellen. Toerisme Vlaanderen hield hier een internationaal congres en blijkbaar is dat zo goed meegevallen dat ze zélf met de idee kwamen om er hier een authentieke congres- en seminarieruimte van te maken. Prima voor ons. Dan heeft deze site meteen weer een

De 17e eeuwse site van de Sint-Godelieveabdij in de Boeveriestraat in Brugge, met zijn weelderige tuin, krijgt onder de hoede van Toerisme Vlaanderen een nieuwe 'experimentele' bestemming.

foto Brugge Foundation vzw

nuttige en zinvolle bestemming voor de toekomst en kunnen wij ons met de Brugge Foundation op termijn op andere probleemsites richten."

Duo-legaten ten grave?

Makkelijk wordt dat niet, want de nieuwe Vlaamse regering-Jambon besliste al bij haar aantreden om het systeem van de duo-legaten uit te hollen. Dit is een fiscale regeling die vooral kinderloze bejaarde mensen toeliet om een deel van hun erfenis aan lagere erfenisrechten voor een goed doel te bestemmen, zonder daarbij hun eigen verre familieleden te benadeln. De nieuwe Vlaamse minister van financiën Matthias Diependaele (N-VA) hoopt met deze ingreep 75 miljoen euro binnen te rijden, maar dat zou wel eens een misrekening kunnen worden, die bovendien ook maatschappelijk erg duur betaald wordt. Voorzitter Carine Coopman van de koepelorganisatie Testament.be: „Dit is een financiële adering en een ramp voor heel wat aangesloten organisaties,

van wetenschappelijk onderzoek over culturele en sociale organisaties, maar dus ook voor monumentenzorg en erfgoed."

Netwerk van religieuze erfgoedsites?

Toerisme Vlaanderen neemt dus straks de erfpacht over van de Stad Brugge voor de Godelieveabdij, en ook voor het nabijgelegen klooster van de Kapucijnen kwam het tot een één-tweetje met de Stad. Brugge koopt de hele site van de Kapucijnen voor een prijsje (750.000 euro) en geeft het op zijn beurt in erfpacht door aan Toerisme Vlaanderen, die in schijven de aankoopsom van de Stad terugbetaalt. Wat de precieze plannen van Toerisme Vlaanderen voor de beide sites nu concreet inhouden, houdt Peter De Wilde voorlopig nog liever intern, maar een masterplan en een projectverantwoordelijke lijken eraan te komen: "Wij zien heel wat mogelijkheden

in de driehoek gevormd door het station van Brugge, het Concertgebouw en straks het nieuwe Meeting- en Congres Center op het Beursplein."

De wilde ideeën van Toerisme Vlaanderen zijn alvast overgenomen door de nieuwe **Vlaamse minister van Toerisme Zuhair Demir** (N-VA), die (in haar beleidsverklaring op p. 29) zegt dat ze werk wil maken van "een netwerk van religieuze erfgoedsites, waarbij respect voor de ziel van de plek en het (morele) eigenaarschap van de lokale gemeenschap als principe vooropstaan bij de bezoekersontsluiting." De Sint-Godelieveabdij en het Engels Klooster in Brugge worden daarbij ook expliciet vermeld.

Religieuze beleving

Waar bij de Sint-Godelieveabdij en het Kapucijnenklooster een nieuwe, respectvolle bestemming voor een eeuwenoude site centraal staat, vertrekt het pilootproject van **Sacred Books, Secret Libraries** in het **Engels Klooster**

(Sint-Annakwartier) en op de kloostersite van de **Ongeschoeide Karmelieten** in de Ezelstraat vanuit een andere invalshoek: de bestaande kloosters blijven daar voorsnog functioneren. Projectcoördinator **Doenja Van Belleghem**, in een vorig leven nog persverantwoordelijke van het bisdom Brugge: "De geleide bezoeken van Sacred Books zijn exclusief en origineel. Het is een unicum dat religieuze gemeenschappen hun klooster permanent ontsluiten voor geleide bezoeken doorheen een groot gedeelte van hun huis. Respect voor het leven van de religieuzen en voor de draagkracht van de sites staat hierbij voorop. De gidsen bouwen het bezoek steeds op rond de beleving van stilte, de spiritualiteit van de religieuzen die deze site bewonen, de authentieke verhalen die met deze bijzondere plekken verbonden zijn en de boeken en bibliotheken die eveneens de spiritualiteit en de geschiedenis van het religieuze leven illustreren."

Concreet is voor de uitwerking van dit belevingsparcours een beroep gedaan op het Brugse bedrijf **Alfa Vision**, internationaal actief en gespecialiseerd in bezoekersbelevingen voor musea en bezoekerscentra, die hier voor een minimale scenografie opteerde.

Toerisme Vlaanderen sprong **Sacred Books Bruges vzw** bij met een subsidie van 321.000 euro.

En daar blijft het niet bij. Brugs burgemeester Dirk De fauw: "In onze beleidsverklaring kondigden wij de oprichting aan van een kenniscentrum religieus erfgoed. De vzw Sacred Books Bruges krijgt nu van de Stad Brugge een jaarlijkse toelage van 50.000 euro en dit voor de duur van deze legislatuur."

Onverbiddelijke tijdslijn

Vraagt blijft evenwel hoe het ook na deze legislatuur verder moet en hoe lang deze – en andere contemplatieve – kloosters zich nog staande weten te houden.

Mieke Kerckhof, bisschoppelijk gedelegeerde voor het Godgewijde leven, bezorgde ons ter zake heel

attent de cijfers van het aantal zusters in verschillende congregaties in het bisdom Brugge in de afgelopen twintig jaar. **Zie tabel 1 en 2**. Deze cijfers zijn even duidelijk als onverbiddelijk: in 2000 waren er in West-Vlaanderen nog **2.053 apostolische kloosterzusters**. Tien jaar later, in 2010, was dat aantal al gedaald tot 1.786 en op 1 januari 2020, nog eens tien jaar verder, ging men voor het eerst beneden de 1000, nl. 930.

Bij de contemplatieven was de tendens zo mogelijk nog scherper: van 249 in 2000 naar welgeteld nog 94 bij het begin van dit jaar.

Tien jaar geleden zag men de uitdaging voor de komende jaren dus al duidelijk aankomen, maar ondertussen stelt het probleem zich nu wel heel scherp. Zoveel is zeker, de komende tien jaar zullen op talrijke plaatsen in het bisdom Brugge, en niet alleen in de kloosterstad Brugge, heel wat betekenisvolle sites een nieuwe toekomst tegemoet moeten gaan. Goed dat men daar nu vanuit toerisme aandacht voor begint te krijgen,

maar de uitdaging wordt beslist toch veel ruimer: het gaat immers niet enkel over bezoekersontsluiting, maar ook over zingeving en erfgoed, aandacht voor kwaliteitsvolle, stille plekken en groene ruimtes, die met de klimaatopwarming overigens steeds belangrijker zullen worden in onze verstedelijkte omgeving. Werk op de plank dus: ora et labora.

www.bruggefoundation.be

Voor info over en reservaties voor het belevingsparcours van Sacred Books, zie: www.sacredbooksbruges.be. Geleide bezoeken van een uur kunnen op maandag, woensdag, donderdag en zaterdag, om 10 uur, 14 uur of 15 uur, voor maximum 15 personen per groep. De toegangsprijs is 18 euro per persoon, reductietarief van 15 euro voor jongeren, senioren en groepen, tickets uitsluitend online te boeken via www.visitbruges.be/ticketverkoop, zeg maar de toeristische dienst van de stad Brugge.

De site van het Karmelietenklooster in de Ezelstraat in Brugge wordt door Sacred Books vzw gedeeltelijk ontsloten via geleide bezoeken, met veel aandacht voor het religieuze erfgoed.

Foto: Doenja Van Belleghem

Tabel 1. APOSTOLISCHE ZUSTERCONGREGATIES IN HET BISDOM BRUGGE, toestand op 01.01.2020*

	Aantal	
1	Zusters van Heilig Vincentius Anzegem	12
2	Zusters Heilige Kindsheid Ardoeie	15
3	Zwartzusters van Bethel Brugge	12
4	Hospitaalzusters Sint-Jan Brugge	15
5	Zusters Maricolen Brugge	24
6	Zusters Augustinessen Potterie Brugge	3
7	Zusters Kindsheid van Maria Spermalie	10
8	Zusters Dominikanessen Brugge	12
9	Zusters Jozefienen Brugge	37
10	Zusters Heilige Gehoorzaamheid De Panne	5
11	Zusters Heilige Vincentius Gits	26
12	Zusters Onbevleete Ontvangenis Heist	16
13	Zusters van Liefde Heule	84
14	Zusters Goddelijke Voorzienigheid Ieper	5
15	Zusters Heilige Familie Ieper	15
16	Zwartzusters Ieper	5
17	Zusters van Maria Ingelmunster (+ Rumbeke)	57
18	Zusters van Liefde Kortemark	29
19	Zusters OLVrouw Bijstand Kortrijk	12
20	Zusters Augustinessen Kortrijk	9
21	Zusters Heilige Familie Kortrijk	8
22	Vincentiuszusters van Eerkonie	40
23	Zusters St Nikolaas Kortrijk (+ August. Harelbeke)	18
24	Zusters Heilige Vincentius Lendeledede	9
25	Zusters Onbevleete Ontvangenis Marke	3
26	Zusters Maria Middelaars Moorslede	1
27	Zusters H. Vincentius Oostnieuwkerke	11
28	Zusters van Maria Pittem	103
29	Zusters OL Vrouw Gasthuis Poperinge	19
30	Zusters Heilige Vincentius Roeselare	10
31	Zusters van Liefde Roeselare	29
32	Grauwzusters Franciskanessen Roeselare	12
33	Zusters OLV 7 Weeën Ruiselede (+Beveren)	47
34	Zusters Barmhartigheid Jesu Sint-Michiels	22
35	Zusters Maricolen Staden	2
36	Zusters van het Geloof Tielt	136
37	Zusters Heilige Vincentius Torhout	19
38	Zusters Onbevleete Hart van Maria Vladlo	8
39	Zusters Heilige Vincentius Werken	3
40	Zusters van Liefde van Maria Wervik	1
41	Zusters OL Vrouw Westrozebeke	5
42	Zusters Dienstvaagd van Maria Wingene	4
43	Zusters OLV Ten Bunderen Zonnebeke	17
	Totaal	930

*Het gaat hier om de kloosterzusters die in het bisdom Brugge (ver)blijven, daarnaast zijn er bij deze congregaties ook nog 265 zogenaamde „inlandse” zusters ingeschreven, die bv. nog in Rwanda of Kongo verblijven, maar ook nog tot de bovengenoemde congregaties gerekend worden. Samen met de hoger geciteerde 930 kloosterzusters kwamen we zo op 01.01.2020 aan een voorlopig eindtotaal van 1195.

Ook de uitgestrekte site van het Engels Klooster in de Sint-Annaparochie in Brugge wordt door Sacred Books vzw gedeeltelijk ontsloten via geleide bezoeken, met veel aandacht voor het religieuze erfgoed.

Tabel 2. CONTEMPLATIEVE KLOOSTERZUSTERS IN BISDOM BRUGGE, 01.01.2020 *

	Aantal		Aantal		
1	Blankenberge, Zusters Ongeschoeide Karmelietessen	6	11	Kortrijk-Heule, Zusters Dienstvaagden van de Zaligmaker - Immaculata	1
2	Brugge, Benedictijnse Parochiezusters Monasterium De Wijngaard	9	12	Kortrijk-Heule, Zusters Passionistinnen	5
3	Brugge, Zusters Kapucinessen, Monasterium De Morgenster	3	13	Ledegem, Zusters Benedictinessen van het H. Sacrament	3
4	Brugge, Zusters Ongeschoeide Karmelietessen	5	14	Oostende, Zusters Clarissen, Monasterium Het Zonneliel	18
5	Brugge, Zusters Benedictinessen, Abdij St Godelieve	5	15	Oostende, Zusters Clarissen niet in gemeenschap	1
6	Brugge, Zusters Kanunnikessen van Windesheim, Engels Klooster	9	16	Tielt, Zusters Passionistinnen	1
7	Gistel, Zusters Benedictinessen, Abdij Sint-Godelieve ten Putte	5	17	Zedelgem-Loppem, Zusters Benedictinessen, Priorij OLV van Bethanië	8
8	Ieper, Zusters Roesbrugge Dames, Kanunnikessen van St Augustinus	3	18	Zedelgem-Loppem, Zusters Redemptoristinnen, Priorij OLV van Bethanië	1
9	Ieper- Vlamertinge, Zusters Ongeschoeide Karmelietessen van H. Teresa	8			
10	Kortrijk, Zusters Ongeschoeide Karmelietessen van H. Jozef en Teresa	3			
			Totaal	94	

*Kloosterzusters blijven tot eigen congregatie behoren, maar zijn niet allen meer in het klooster present.

Aviko bouwt nieuwe megafrietfabriek in Poperinge

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

Aviko, een van Europa's grootste producenten van verse, diepgevroren en gedroogde aardappelproducten, breidt de productiecapaciteit van haar West-Vlaamse fabriek in Poperinge uit met een nieuwe productie-eenheid op het WVI-bedrijventerrein Sappenleen II. Deze mega-investering van 200 miljoen euro genereert ook 100 extra jobs.

digitale architectuurfoto Aviko

De nieuwe diepvriesfrietfabriek van Aviko in Poperinge is een investering van 200 miljoen euro en schept 100 extra jobs.

Aviko Belgium (voorheen Eurofreez) verwierf in Poperinge een braakliggend terrein van 7,8 ha en dat is voor de intercommunale WVI, als ontwikkelaar van bedrijventerreinen, de grootste transactie van de afgelopen tien jaar. Reeds in 2014 nam Aviko een optie op dit perceel op de industriezone Sappenleen. De bouwplannen die toen werden ontvouwd, bleven evenwel nog vijf jaar in de koelkast. Dit wellicht als gevolg van een managementwissel bij het Nederlandse moederbedrijf Aviko, dat zelf een onderdeel is van het coöperatieve agro-industriële concern Casun, in handen van 8.800 Nederlandse landbouwers en bietentelers.

De wereldwijde afzet van aardappelproducten groeit gemiddeld 4% per jaar met Azië en Zuid-Amerika als trekkers. Aviko behoort mondiaal tot de top 4 van de sector.

De nieuwe West-Vlaamse fabriek van Aviko, met ook een groot kantoorgebouw, die in volle opbouw is, gaat voor een capaciteit van **175.000**

ton diepgevroren frieten en 11.000 ton aardappelvlokken per jaar. In het nabijgelegen Proven, een deelgemeente van Poperinge, heeft Aviko al sinds de overname in 2008, een fabriek met circa **250 vaste medewerkers** en **30 interimkrachten** actief in de productie van zowel diepgevroren frieten als aardappelspecialiteiten. Deze fabriek zal zich volledig gaan toeleggen op de productie van aardappelspecialiteiten. De huidige productie van diepgevroren frieten wordt ondergebracht en geconcentreerd in Poperinge. De nieuwe productievestiging zal wellicht in het najaar van 2021 volledig operationeel zijn en dan werk bieden aan circa 145 medewerkers waarvan er circa 45 mensen mee verhuizen vanuit Proven. Deze operatie van circa 200 miljoen euro is vooralsnog de grootste private investering in Poperinge in de 21e eeuw. Bij het ontwerpen, bouwen en in gebruik nemen van de nieuwe fabriek gaat veel aandacht naar duurzaamheid: gecombineerde energie-efficiency,

minimaal verlies van aardappel materiaal, volledig hergebruik van restmaterialen en water, en zonnepanelen op het dak. Het 40 m hoge vrieshuis wordt gebouwd volgens de BREEAM-duurzaamheidsstandaard. De verwerkers van aardappelen tot diepvriesfriet en andere variëteiten zijn een belangrijke groeipool van de voedingssector in (West-)Vlaanderen. Dat bleek uit een onderzoek van dit tijdschrift verschenen in de editie 02-2013. In 2018 opende **Agristo** uit Bavikhove een tweede productieplatform in Wielsbeke, **Mydibel** (familie Mylle uit Kortrijk) investeert 50 miljoen in een nieuwe fabriek voor verse voorgebakken frieten in Moeskroen en **Claerebout Potatoes** uit Heuvelland heeft plannen voor een nieuwe productiesite in Frameries (Henegouwen) of in de Franse havenstad Duinkerke.

www.aviko.be

Kenniscentra doen aan cohousing in InnovOcean Campus

Nieuw landmark voor Oosteroever Oostende

Nick Vanderheyden, freelancejournalist

Het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) vzw, zijn projectpartners, en de Oostendse vestiging van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) nemen in het voorjaar van 2022 hun intrek in InnovOcean Campus. Dit gemeenschappelijke, nieuwe landmark van circa 17 miljoen euro op Oosteroever in Oostende moet leiden tot aanzienlijke synergie- en efficiëntiewinsten in het kader van het onderzoek naar de zee.

Het nieuwe gemeenschappelijke complex voor het VLIZ en het ILVO bestaat uit zeven bouwlagen en een technische verdieping, wat goed is voor **8.000 m²** bruto vloeroppervlakte. Het gebouw komt tussen de Vuurtorenwijk en de Oosteroever op een site van circa 22.000 m². In het complex komen kantoren, een congrescentrum, een bibliotheek, een atelier, fysicochemische laboratoria en laboratoria voor aquacultuur. Het wordt de werkplek van de circa 160 medewerkers van de beide organisaties. Het bouwteam voor deze bijna energieneutrale (BEN) realisatie in de thematiek zee en water bestaat uit **Algemene Bouw Maes** (Groep Van Roey) en **evr-architecten** uit Gent.

Synergie- en efficiëntiewinsten

De campus moet fungeren als schakel tussen de huidige locaties van twee organisaties die beide gelinkt zijn met de Vlaamse overheid. Het VLIZ is momenteel gehuisvest in gebouwen van de Oostendse Vismijn aan de Wandelaarkaai, die een herbestemming moeten krijgen. De mariene wetenschapsafdeling van ILVO is gehuisvest in verouderde gebouwen uit de jaren 1970 aan de Ankerstraat. Een 'cohousing' op de huidige ILVO-site bleek een goede oplossing. De Vlaamse investeringsmaatschappij PMV coördineerde het aanbestedingsproces. **Steve Adons**, Principal Investment Manager bij PMV: "Aanvankelijk bestond de idee om louter een

Campus InnovOcean in Oostende biedt vanaf 2022 een nieuw cohousing onderkomen aan de kenniscentra ILVO en VLIZ. foto PMV

nieuwe huisvesting te zoeken voor het VLIZ. Toen bleek dat er synergie- en efficiëntiewinsten te behalen waren door een gemeenschappelijke huisvesting met het nabijgelegen ILVO. Beide instellingen werken complementair rond het mariene milieu en onderzoek, waardoor dit project de samenwerking verder kan intensifiëren. Het projectgebied van de huidige ILVO-site werd daarom uitgebreid met het aanpalende terrein in beheer bij AWV (Agentschap Wegen en Verkeer). Door de samenvoeging van beide percelen zal de beschikbare ruimte optimaler benut worden en ontstaat de opportuniteit om een aanzienlijk gedeelte van de oppervlakte te vermarkten, ter compensatie van de nieuwbouwkosten."

Ocean Innovation Space

Het VLIZ is de afgelopen jaren uitgegroeid tot het knooppunt van alle mariene onderzoek en innovatie in Vlaanderen. Het zag in 2019 de werkingstoelage

toenemen en maakt werk van een **Ocean Innovation Space**. Voor de uitbouw hiervan kan de organisatie rekenen op een subsidie van 2 miljoen euro van de Vlaamse regering. Hiermee wordt onder meer het bestaande Marien Station Oostende (MSO) uitgebreid met nieuwe laboratoria en technische werkruimtes, zoals de opening vorig jaar van het **Marine Robotics Centre**. De inzet op infrastructuur en innovatie moet leiden tot een toenemend aandeel van zowel het VLIZ als het ILVO in het onderzoek naar de zee. Dit omvat onder meer de kennisopbouw voor de Vlaamse blauwe economie en een actievere rol in de onderzoeks- en innovatie-initiatieven van de **Blaauwe Cluster vzw**. Dit is een samenwerkingsverband dat zich toelegt op de ontwikkeling en bevordering van economische activiteiten op zee.

www.ilvo.be
www.vliz.be

Een sterke provincie in een sterk Europa

Samenstelling: Kaatje Gevaert, dienst EEIS provinciebestuur West-Vlaanderen en Carmen Henckens, stafmedewerker Vonk

Momenteel lopen de onderhandelingen over de Europese begroting voor de komende zeven jaar. Dat is ook belangrijk voor België, want elk jaar investeert Europa ruim 2,6 miljard euro in Belgische projecten via subsidies en steunfondsen. Europees geld vloeit vaak naar België in de vorm van subsidies voor projecten. Europa ondersteunt projecten die aansluiten bij de doelstellingen die de EU zelf vooropstelt, zoals groene mobiliteit of innovatie. Het gaat om zeer kleine, lokale projecten, maar ook grote internationale initiatieven.

Vraag advies aan bij provinciebestuur West-Vlaanderen

Grensoverschrijdende en internationale samenwerking en kennisuitwisseling zijn een drijfveer en hefboom voor innovatie, verrijking en vooruitgang. Een mooi voorbeeld hiervan is de meerwaarde die gecreëerd wordt met het actieve beleid dat Provincie West-Vlaanderen voert inzake de Europese subsidieprogramma's.

Wie voor zijn project een Europese subsidie wil aanvragen, kan daarvoor aankloppen bij de provinciale 'ondersteuningspunten', waar advies en begeleiding worden gegeven tijdens het proces. Ook in West-Vlaanderen zet het provinciebestuur op die manier vele projecten 'in gang' en haalt op die manier heel wat Europese middelen binnen.

In de periode 2014-2019 is hierdoor meer dan 100 miljoen euro Europese subsidie toegekend aan 489 verschillende organisaties in West-Vlaanderen voor het realiseren van 342 projecten. Dat betekent een investering van maar liefst 218 miljoen euro.

Wil je meer weten over deze projecten, neem dan een kijkje op www.projectendatabank.be waar alle West-Vlaamse projecten terug te vinden zijn.

Ook voor lokale besturen!

Ook lokale besturen doen vaak een beroep op deze Europese subsidies. Provincie West-Vlaanderen (dienst EEIS) wil deze Europese ambities ondersteunen. Daarom organiseert ze in samenwerking met Vonk een vorming over het schrijven van Europese projectvoorstellen.

Werk jij voor een West-Vlaams lokaal bestuur en wil je weten hoe je een Europees projectvoorstel schrijft? Wil je de slaagkansen van je projectvoorstel vergroten? Vonk en provinciebestuur West-Vlaanderen helpen jou daar graag bij.

Op 19 oktober 2020 organiseren wij de vorming 'Vind Europese subsidies voor je project'. Alle informatie vind je op de website www.apbvonk.be.

Kan je zolang niet wachten? Dan kan je voor al je vragen terecht bij europa@west-vlaanderen.be en op www.west-vlaanderen.be/europa.

vonk
vormings- & expertisecentrum
www.apbvonk.be

#MEERWESTVLAANDEREN

Vanaf 2020 zetten wij als provinciebestuur in op Meer West-Vlaanderen. We investeren meer dan **250 miljoen** in meer fietspaden, meer groen, meer opleidingen voor werknemers, meer ontwikkelingskansen voor ondernemers en landbouwers, meer duurzaamheid...

Meer West-Vlaanderen realiseren we samen met alle West-Vlaamse steden en gemeenten, samen met Vlaanderen, België en Europa. Ook samen met jou.

INTERNATIONALE
SAMENWERKING

DUURZAAM BOUWEN
EN VERBOUWEN

OPLEIDING
VEILIGHEIDSDIENSTEN

KLIMAATROBUUST
WATERSYSTEEM

ONDERHOUD
3.565 KM
WATERLOPEN

AANLEG
OVERSTROMINGS-
GEBIEDEN

KUST-
REDDINGSDIENST

MUG-HELI

VISSERIJ

100.000 WERKNEMERS
VOLGEN OPLEIDINGEN

AGROTOPIA:
INNOVATIE IN LANDBOUW

PROVINCIAAL HOF
ALS OPEN HUIS

TOERISME

30 MILJOEN
OVERNACHTINGEN

4 TOERISTISCHE
REGIO'S

28 MILJOEN
DAGTOERISTEN

3.180 KM
FIETSNETWERK

9 GROENE
ASSEN

NATUUR
& MILIEU

2.000 HA
NATUUR

20 PROVINCIE-
DOMEINEN

MEER WETEN OVER #MEERWESTVLAANDEREN?

- * www.west-vlaanderen.be/meerwestvlaanderen
- * www.facebook.com/westvlaanderen
- * @provinciewvl (twitter)
- * @provincie_wvl (instagram)
- * informatiecentrum Tolhuis: 0800 20 021 (gratis nummer)
- * www.west-vlaanderen.tv

Levensruimte voor onderwijs-partner regionale industrie

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

Technische middelbare school VTI Brugge is gestart met de bouw van een nieuwe onderwijscampus op een deel van de fabrieksterreinen van trein- en tramfabrikant Bombardier in Brugge. Met een bouwoppervlakte van 17.500 m² en een investering van 37 miljoen euro is dit het grootste project in West-Vlaanderen binnen het programma Scholen van Morgen en de derde grootste schoolrealisatie in Vlaanderen.

VTI Brugge verwierf een terrein van **2 ha** met daarop een aantal industriële loodsen van de industriële site van **Bombardier** (voorheen La Brugeoise), gelegen in de buurt van het Brugse treinstation en het kanaal Brugge-Gent. De Canadese producent van spoorwegmateriaal slinkt al jarenlang zijn Brugse vestiging af, waar vandaag nog 500 medewerkers aan de slag zijn. Circa 50% van het industrieterrein dat oorspronkelijk 40 ha omvatte, kreeg ondertussen reeds een nieuwe bestemming.

VTI Brugge had al tien jaar een optie op een deel van de site die het dichtst aanleunt bij het station. Een omgevingsvergunning bleef evenwel lang uit, omdat de bouw van een school aanvankelijk niet compatibel was met de stedenbouwkundige bestemming van de zone voor zware industrie.

Directeur Jos Leuridan: "Finaal konden we in dit dossier onze directe link met de industrie hardmaken. We kiezen bewust voor deze locatie omdat we onze intense relatie met het (semi-)industriële landschap willen benadrukken. Technisch onderwijs is immers een belangrijke partner en troef (grondstof) voor de lokale economie. Ons project kan een motor zijn voor de verdere ontwikkeling voor heel wat industriële bedrijven in West-Vlaanderen, inclusief onze buurman Bombardier."

De nieuwe Campus Vaartdijkstraat moet plaats bieden aan de **800 leerlingen** van de afdelingen mechanica, elektriciteit, garage, carrosserie,

Technische school VTI geeft een nieuwe dynamische invulling aan een deel van de oude fabriekshallen van Bombardier in Brugge, een investering van 37 miljoen euro.

renderfoto VTI

theoretisch technische richtingen en de bijbehorende 1e graad. Ook het internaat en het volwassenenonderwijs krijgen er hun stek.

De huidige schoolgebouwen van VTI in de Boeveriestraat aan de rand van de Brugse binnenstad dateren deels van voor 1920 en deels van tussen 1920 en 1970. Ze voldoen niet meer aan de huidige normen inzake functionaliteit, energetische voorschriften, brandveiligheid, milieueisen, toegankelijkheid van mindervalide personen en levering van goederen. Dit af te breken complex is ondertussen verkocht aan Boeverie nv, een vennootschap van projectontwikkelaar Steenoven en twee partners (zie pagina 25).

Jos Leuridan: "Onze nieuwe campus moet de moderne inzichten voor het secundair onderwijs vertolken, zowel op vlak van opleiding in nieuwe en duurzame technieken als op vlak van de

pedagogische processen." Ook opmerkelijk: de vormgeving van het project werd via een Europese gunningprocedure binnengerijfd door het Nederlandse architectenbureau van Den Berg Kruisheer Effers Architecten uit Rotterdam. Zij ontwierpen een compact en flexibel gebouw met efficiënt ruimtegebruik, te bouwen met duurzame en onderhoudsarme materialen en uitgerust met een mix van alternatieve en klassieke energiebronnen.

Scholen van Morgen

Bouwheer **Scholen van Morgen** is een publiek-private samenwerking tussen de Vlaamse overheid en de private partners AG Real Estate en BNP Paribas Fortis. Het programma omvat het ontwerp, de bouw, de financiering en het 30-jarig onderhoud van 182 scholenbouwprojecten in Vlaanderen.

www.scholenvanmorgen.be
www.vtibrugge.be

Houtrecyclage Geldof pioniert in Brugge met engineered wood

Rursus is ambitieus met blokken

Roel Jacobus, freelancejournalist

West-Vlaanderen heeft er een productiebedrijf bij. In de jonge fabriek Rursus in Brugge lopen elke dag meer dan 200.000 palletblokken van geperst afvalhout uit de machines. "Pas na twee jaar experimenteren durven we ons nu echt blokkenmakers te noemen", zegt Peter Geldof, tevens zaakvoerder van zusterbedrijf houtrecyclage Geldof in Wevelgem. De onderneming genereerde een 30-tal nieuwe jobs.

De familie Geldof startte in 1994 langs de Leie in Wevelgem een houtrecyclagebedrijf.

Bedrijfsleider **Peter Geldof**: "Onder impuls van mijn vader, actief in de bosontginning, wensten we te diversifiëren en begonnen we met pionierswerk in het verzamelen en recyclen van afvalhout. Dat was toen haast onbekend maar we deden ervaring op en groeiden uit tot een referentie in de markt."

Met de jaren groeide het verlangen om naast het verwerken van afvalhout voor toelevering aan anderen, ook zelf een product met toegevoegde waarde te maken. "We kwamen uit bij het persen van blokken voor palletten. Daarvoor werd meestal vers hout gebruikt maar in onze ogen was het beter om dat zuivere hout te reserveren voor hoogwaardige en langdurige toepassingen zoals meubelen of constructiedelen. Wanneer die producten hun levenscyclus doorlopen hebben, wordt het afbraakhout gereinigd en gemalen. Die nieuwe grondstof is perfect geschikt om tot engineered wood te persen. En een versleten pallet kun je herstellen of weer recyclen tot grondstof voor de blokken. Die circulaire gedachte zit vervat in de naam van de vennootschap **Rursus**: het Latijnse woord voor 'opnieuw'."

Wereldwijde interesse

Op een terrein van 6 ha tussen de Pathoekeweg en het Boudewijnkanaal in Brugge dat houtrecyclage Geldof in 2010 had gekocht, opende in mei 2017 een gloednieuwe fabriek. Het gebouw van 4.000 m² bevat vier geautomatiseerde

lijnen met een totale capaciteit van 300.000 palletblokken per dag. In de jaarrekening 2017 geeft de 13,7 miljoen euro aan vaste activa een basisindicatie van de investering in de productiehul met bijhorend kwaliteitslaboratorium. Bijna 30, nieuw in dienst genomen mensen, produceren er dag en nacht, van maandag tot zondag.

Peter Geldof: "Onder de merknaam G-Bloc leveren we aan pallettenmakers en -herstellers. Ons klantenbestand verspreidde zich als een olievlek vanuit België naar eerst de buurlanden en vervolgens de rest van West-Europa. We leverden ook al in Turkije en er is interesse uit de VS, het Midden-Oosten en het Verre Oosten, onder meer uit Indonesië."

Zoals elke pionier, betaalde Rursus

leergeld. "In het begin primeerde de kwantiteit en focusten we op de volle productie van 300.000 blokken per dag, goed voor 3 à 4% van de Europese markt. Tot we van klanten signalen kregen dat de kwaliteit nog onvoldoende consistent was. Om het product en de productie bij te regelen, verminderden we tijdelijk de uitstroom tot 200.000 blokken per dag. We bouwden in 2019 een hal om de grondstof droog en beschermd te kunnen opslaan. Met al die ervaring mogen we ons nu echt 'blokkenmakers' noemen en drijven we het volume weer op. Klanten van het eerste uur blijven ons trouw en steeds meer nieuwe palletmakers raken overtuigd van onze G-Blocs."

www.g-bloc.com

"Rursus heeft een maximale productiecapaciteit voor 300.000 G-Blocs per dag, goed voor 3 à 4% van de Europese markt."
Peter Geldof

Hexagon creëert kmo-infrastructuur via reconversieprojecten

Projectontwikkeling is complexe puzzel

Bart Vancauwenberghe, freelancejournalist

In tijden waarin de vraag naar extra bedrijfsgronden erg groot is, kan je als projectontwikkelaar het verschil maken door de intelligente en duurzame reconversie van verlaten bedrijfssites. Het was voor Jelle Vandendriessche de reden om drie jaar geleden Hexagon op te richten. In Roeselare pakken ze dit jaar uit met Hexahub, een mix van kantoren en loodsen.

Jelle Vandendriessche goot in 2017 de fundamenten van Hexagon. "Na een carrière van twaalf jaar bij andere projectontwikkelaars, achtte ik de tijd rijp om projectontwikkeling op mijn eigen manier aan te pakken. Na de ervaringen die ik opdeed bij **PSR** (brownfieldontwikkelaar van Groep De Nul uit Aalst) en **Revive** (uit Gent) kreeg ik de smaak van reconversieprojecten te pakken."

Gediversifieerde portefeuille

De naam **Hexagon** is niet toevallig gekozen. "Ik las ooit dat de natuur met een zeshoekige vorm een maximaal volume creëert in verhouding tot een minimum aan bouw materiaal. Dat strookt perfect met onze visie om duurzaam te ontwikkelen en ruimtes optimaal te benutten, in het volste respect voor de omgeving. Onze focus ligt voor 70% op bedrijfsvastgoed, meer bepaald op kmo-parken, kantoorontwikkeling en projecten op maat die we uitbouwen volgens de visie van een investeerder. Vanuit het besef dat het gezond is over een gediversifieerde portefeuille te beschikken, is het de bedoeling dat onze activiteiten voor de overige 30% bestaan uit de reconversie van meergezins- en grondgebonden woningen."

Vandendriessche vond dankzij **Start&Go** van **POM West-Vlaanderen** een onderkomen in het Ondernemerscentrum Roeselare (Huis van de Voeding), waar hij intussen al gevoelig meer ruimte huurt. "Ons team

bestaat vandaag uit vijf medewerkers, die allemaal uit het eigen netwerk komen", vult **Stijn Eyckmans** aan. "Ikzelf werd medeaandeelhouder van de ontwikkelingsvennootschap in de zomer van 2018 en neem de financiële opvolging van de groep voor mijn rekening. Het is de bedoeling dat er vrij snel drie mensen bijkomen: een projectmanager, een projectontwikkelaar en een commercieel manager (CCO)." Eyckmans heeft onder meer veertien jaar bij het beursgenoteerde Greenyard achter de rug, waar hij een karrenvracht aan financiële expertise opdeed, verrijkt met ervaringen in overnames.

Eigen realisaties

Vandaag is Hexagon intensief bezig met zes eigen projecten. Om het financiële plaatje rond te krijgen, riep het bedrijf vorig jaar Hexagon Invest in het leven. "Dit investeringsvehikel bevat het eigen vermogen van de projectontwikkeling. Een investeringsronde leverde 11,5 miljoen euro op, die volledig toegewezen zijn aan de huidige zes projecten. Twee institutionele beleggers (PMV en Belfius Immo) investeren elk 2,5 miljoen euro (goed voor 45%), de rest komt van financiële aandeelhouders zoals de BV Zilverberg (gelinkt aan Beeuwsaert Construct uit Ledegem). De combinatie van het eigen vermogen met bankfinanciering zorgt voor een krachtig hefboomeffect." Intussen staat Hexagon Invest II al in de steigers. "In maart bieden we de huidige

aandeelhouders als eersten de kans om hierin mee te stappen. We wensen het kapitaal van het tweede investeringsfonds ten bedrage van 30 miljoen euro volledig te onderschrijven tegen eind 2020."

Potentieel

Het duo is ervan overtuigd dat de reconversiemarkt heel wat potentieel biedt. "Er zullen altijd bedrijfssites leeg komen te staan en/of bedrijventerreinen aan een moderniseringskuur toe zijn. In combinatie met de maatschappelijke relevantie en het duurzaamheidsaspect, was dit onze drijfveer om ons niet te oriënteren op greenfields. Per slot van rekening is er ook niet zoveel 'naakte' industriegrond meer beschikbaar. In Roeselare, bijvoorbeeld, zijn er amper nog industriegronden te koop." Net in reconversies wil Hexagon een meerwaarde tonen. "We weten hoe we aspecten zoals saneren, archeologie, omgang met erfgoed en andere uitdagingen met elkaar moeten verzoenen, al is het vaak een complexe puzzel. Een klassieke ontwikkelaar trekt daar misschien de neus voor op, terwijl het bij ons als gegoten past in de filosofie van duurzaam en maatschappelijk verantwoord werken."

Omdat heel wat particulieren aan het NIMBY-syndroom ('not in my backyard') lijden, is het niet altijd evident om nieuwe projecten te realiseren. "Gelukkig zijn we tot nu toe redelijk gespaard gebleven van bezwaarprocedures. We anticiperen

daarop door buurtbewoners al in een zo vroeg mogelijk stadium bij het project te betrekken en correct te informeren. Want mensen worden niet graag voor voldongen feiten gesteld. Ook wat het verkrijgen van vergunningen betreft, hebben we geen reden tot klagen, al is de ene gemeente of stedenbouwkundige dienst de andere niet.”

Hexahub in Roeselare

Twee van de zes projecten bevinden zich in Oost-Vlaanderen, met name Hexaport in de Gentse havenzone (ontwikkeling van 27.000 m² op een domein van 4,4 ha) en Buro Minard in Merelbeke, 2.400 m² kantoren op een oppervlakte van 6.000 m². De vier overige projecten situeren zich in West-Vlaanderen. Een overzicht:

- Begin 2021 hoopt Hexagon zelf haar intrek te nemen in de **Hexahub** in Roeselare (Kwadestraat). “Binnenkort dienen we de vergunningsaanvraag in. Het gaat om een site met ruim 8.000 m² aan loodsen en kantoren (units vanaf 150 m²), te bouwen op een

terrein van 1,7 ha. De verkoop van dit project start in het tweede kwartaal van 2020. De strategische ligging, vlak bij de Roeselaarse ring en het afrittenscomplex van de E403, is heel interessant voor kmo’s die behoefte hebben aan kantoorruimte in combinatie met een magazijn.”

- **Businesspark Boxxin Kortrijk** wordt neergepoot op een domein van een kleine 2 ha en komt op een site in de Bissegemsestraat waar sanitairspecialist Vanmarcke vroeger een verpakkingsafdeling had. Daar komen kleinere (vanaf 210 m²) en grotere (tot 2.400 m²) loodsen voor kmo’s. Jelle Vandendriessche: “Hiervoor mikken we vooral op nichespelers uit de bouwwereld – zoals stukadoors, elektriciens, vloerders en ondernemers actief in de binnenstad van Kortrijk – en investeerders die het als vastgoedbelegging kopen en op hun beurt verhuren. 40% is al verkocht, de bouwwerken beginnen vanaf de zomer van 2020.”

- **Tintersweghe** bevindt zich langs de Brugse Steenweg in Blankenberge. Hier ontwikkelt Hexagon (in pps-alliantie met WVI) 33 entiteiten, waarvan twee kantoorunits. Het gaat om units van 125 tot 320 m². Vandaag is 85% al verkocht. In totaal gaat het om 5.841 m² bovengrondse oppervlakte op een site van 17.716 m². Momenteel zijn de bouwwerken en de wegenaanslag in uitvoering.

- **Businesspark Van Rullen** in Wervik (Menensteenweg) is opnieuw het gevolg van een pps-opdracht, uitgeschreven door de WVI. Hexagon maakt hier op een oude fabriekssite werk van 20 units, in oppervlakte variërend van 108 tot 270 m². Die komen in twee gebouwen, moduleerbaar op vraag van de klant. “Gebouw A is integraal verkocht, we zijn ervan overtuigd dat ook de tweede fase vlot zal lopen.”

www.hxgn.be

Blikvangers uit het meerjarenplan 2020-2025

Provinciebestuur investeert 246 miljoen euro

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

Ook het West-Vlaamse provinciebestuur steekt een tandje bij qua investeringen. In de periode 2020-2025 gaat het over een financiële injectie van ruim 246 miljoen euro, waarvan 53,15 miljoen euro in 2020. Dit investeringsbeleid is op maat van de vragen en problemen die zich in West-Vlaanderen stellen: investeringen in fietsinfrastructuur, economie, veiligheid, waterbeheersingswerken en landbouw.

De provincieraad gaf eind vorig jaar zijn zegen aan het **meerjarenplan 2020-2025** van het West-Vlaamse provinciebestuur. De nieuwe beleidsdoelstellingen zijn geïnspireerd door de duurzaamheidsdoelstellingen van de Verenigde Naties, de zogenaamde SDG's. De deputatie maakt met dit meerjarenplan de resolute keuze om voluit te gaan voor een investeringslegislatuur. We overlopen enkele grote investeringsprojecten met een economische inslag.

Het groene goud...

De provinciale domeinen zijn het bekendste uithangbord van de Provincie. Twintig zijn het er intussen, en samen zijn ze goed voor een kleine 2.000 ha aan natuur, recreatie, rust en ontspanning. Deze troef wil de Provincie in de komende legislatuur verder uitspelen, samen met de groene assen (oude spoorwegbeddingen) die functioneren als ecologische verbindingen. Samen goed voor een investeringsinspanning van 32 miljoen euro.

Nieuwe toeristische impulsen

Toerismebedrijf **Westtoer** bereidt een aanpassing voor van het subsidiereglement op de provinciale toeristische impulsen. Belangrijke items daarin zijn: belevingsimpulsen in bestaande attracties, onthaal, recreatieve hotspots en innovatieve concepten in de private sector.

Budget Impulsprogramma 2020-2025: 4,25 miljoen euro.

Provinciaal Hof als topuithangbord

Met het renovatie- en inrichtingsproject voor het **Provinciaal Hof** op de Markt in Brugge (een inspanning van 7,7 miljoen euro), heeft de Provincie de ambitie om van dit statische historische pand een open huis te maken, een ontmoetingsplek, een plek die inspireert over West-Vlaanderen. Het gelijkvloers wordt ingericht als bezoekerscentrum, de verdiepingen zullen vooral dienstdoen als eventlocatie voor onder meer congressen en ontvangsten. De start van de werken is voorzien in het voorjaar 2020; ze zullen drie jaar in beslag nemen.

West-Vlaamse economie mee klaarstomen voor de toekomst

Het provinciebestuur investeert in het menselijk kapitaal in onze economie. Werknemers en werkgevers moeten voorbereid zijn op de toekomst. De Provincie zet hierbij in op de uitbouw van een moderne infrastructuur voor onderzoek, testen en opleiding. Enerzijds wil de Provincie de kennisketen, met bijkomende onderzoeksinfrastructuren en wetenschapsparken in samenwerking met de universiteiten en hogescholen, uitbouwen. Daar is het **'Ostend Science Park'** rond Blue Energy een voorbeeld van.

Op de site van de REO-veiling in Roeselare, mikt de Provincie samen met **POM West-Vlaanderen** op de

realisatie van een nieuw onderzoeks- en wetenschapspark voor de voeding, dit in het kader van de Fabriek voor de Toekomst Voeding.

Anderzijds investeert West-Vlaanderen ook in opleiding voor volwassenen. Het is de ambitie om minstens 100.000 werknemers via Syntra West, Centra voor Volwassenenonderwijs, sectorfondsen en andere partners te laten participeren aan een opleiding of vorming om zo ook in de arbeidsmarkt van morgen een plaats te behouden. Dit wordt in het najaar van 2020 opgestart. Goed voor een input van 5,5 miljoen euro.

Ook het economische weefsel moet versterkt worden met het oog op de toekomst. De Provincie focust op bedrijventerreinen voor de toekomst, 'inlandterminals' en kernversterking in steden en gemeenten. De kernen blijven voor de Provincie essentiële schakels in het socio-economische weefsel. Sterke handelaars vormen een sterke kern van gemeente of stad. De Provincie zet daarom ook de komende jaren in op de ondersteuning van de lokale besturen in de uitbouw van een kernversterkend handelsbeleid. Daarnaast mikt de Provincie ook op de handelaars zelf. Voor de bijna 9.000 zelfstandige winkeliers in West-Vlaanderen wordt een traject opgestart op collectief (bv. niveau van een winkelstraat) en op individueel niveau. Budget: 3,5 miljoen euro.

Functioneel fietsverkeer

In het nieuwe meerjarenplan zet de Provincie voluit in op de fiets. Het budget voor fietsinfrastructuur verdubbelt deze legislatuur tot 40 miljoen euro. Met dit bedrag moet het investeringsritme op de fietsroutes voor woon-werkverkeer opgetrokken worden. Er zijn immers nog veel onveilige fietstrajecten in West-Vlaanderen. De overschakeling naar een duurzamere mobiliteit is noodzakelijk voor het vrijwaren van de leefomgeving in West-Vlaanderen en vanuit klimaatoverwegingen. Maar ook om West-Vlaamse bedrijven beter bereikbaar te maken en om de Provincie aantrekkelijk te houden voor investeerders en jonge actieven, is een leefbare en efficiënte mobiliteit nodig.

Kenniscentrum Acasus

De Provincie zet ook in op het 'nieuwe wonen'. **Acasus** in Veurne fungeert als hét kenniscentrum voor energiezuinige bouw en renovatie. In najaar 2020 opent dit centrum ook fysiek de deuren. In Veurne zullen zowel particulieren als bouwprofessionals terecht kunnen voor advies.

Met de bouw van de dakserre **Agrotopia** in Roeselare, boven op de kistenloods van de REO-veiling, profileert **Inagro** zich verder als het kennishuis voor de landbouw. Agrotopia wordt een hub voor innovatieve stadslandbouw.

Het statische historische Provinciaal Hof op de Markt in Brugge wordt omgevormd tot een aantrekkelijk en veelzijdig bezoekerscentrum, eventlocatie en conferentieoord.

Provinciehuis Abdijbeke ruimt baan voor woonpark

De site van het voormalige provinciehuis Abdijbeke in Sint-Andries (Brugge) krijgt een nieuwe bestemming als woonpark met 38 nieuwbouwwapartementen in vier bouwlagen, in een groen kader.

Het West-Vlaamse provinciebestuur verkocht in november 2017 de 3.000 m² grote site Abdijbeke met daarop zijn kantoorgebouw voor de som van 4,3 miljoen euro aan **projectontwikkelaar CAAAP nv** (voorheen Vanhaerents Development) uit Gent, maar met roots in Torhout. De biedprijs lag daarmee een flink stuk hoger dan de instelprijs die 2,95 miljoen euro bedroeg. Een meevaller voor de provinciekas.

Het kantoorgebouw in de Abdijbekestraat huisvestte tussen 1997 en de lente van 2018 onder andere de provinciale diensten mobiliteit, waterlopen en COOP. Maar als gevolg van de afslanking van de Provincie kregen deze diensten een nieuw onderkomen in het provinciehuis

Boeverbos en kwam het pand Abdijbeke in overtal.

Koper CAAAP nv onderhandelde met het Brugse stadsbestuur over de modaliteiten van een herbestemming van de site. Het resultaat is een ontwerp voor de realisatie van een woonpark met 38 nieuwbouwwapartementen verdeeld over twee gebouwen, en een ondergrondse parking met 51 parkeerplaatsen.

Stefanie Vanden Broucke, algemeen directeur van CAAAP nv: "De twee gebouwen nestelen zich op natuurlijke wijze tussen de bestaande bebouwing en omvatten elk 19 ruime en lichterrijke appartementen. De ligging, op wandelafstand van het treinstation en van

de Brugse binnenstad, in combinatie met de frisse en gedurfde architectuur van het bureau Declerck-Daels uit Roeselare, zijn de troeven van Abdijbeke. We zorgen ook voor een groene aankleding in directe relatie met het aanpalende Frederick Sanderpark."

Het project telt vier bouwlagen, waaronder een teruggetrokken vierde laag, en zal dezelfde hoogte hebben als het oude provinciehuis, dat in de lente van 2020 wordt afgebroken. De nieuwbouwwerken starten wellicht in de zomer 2020.

www.abdijbeke.be

Online Grafics investeert in mensen, winkels en overnames

“Steve Jobs heeft ons leven bepaald”

Bart Vancauwenberghe, freelancejournalist

Gestart vanuit de ambitie om de digitalisering van de grafische sector te ondersteunen, is Online Grafics op een kwarteeuw tijd uitgegroeid tot een totaalpartner voor Apple-oplossingen voor de b2b-markt. Met zusterbedrijf Lab9 beschikken zaakvoerders Geert Coolman en Stefaan Seye ook over een florerende b2c-tak. Na drie geslaagde overnames kijken ze uit naar nieuwe opportuniteiten om hun positie als nummer twee op de Belgische markt minstens te handhaven. “We willen in alle provincies sterker aanwezig zijn.”

27 jaar geleden beslisten collega's **Denis Rau, Stefaan Seye** en **Geert Coolman** om hun werkgever te verlaten en te starten met Online Grafics. Als pioniers beseften ze dat de toen op til staande digitalisering in de grafische sector krachtige ondersteuning nodig had. “We waren ervan overtuigd dat de oudere systemen zouden worden vervangen door Apple-computers, ondersteund met Adobe-software. Vandaag vormen die merken nog altijd de rode draad door onze bedrijven. Je kan gerust zeggen dat Steve Jobs ons leven heeft bepaald”, glimlacht bedrijfsleider **Geert Coolman**.

Surfen op Apple-succes

In een mum van tijd profileerde Online Grafics zich tot een aanbieder van totaaloplossingen inzake IT voor de grafische markt. In 2012, op een moment dat deze branche almaar hardere noten te kraken kreeg, besliste het duo Coolman-Seye (Geert Coolman had inmiddels Denis Rau uitgekocht, red.) om de doelgroep te verbreden. “Dat gebeurde mede door de overname van GCA, dat vanuit Brugge en Roeselare zowel de b2b- als de b2c-markt betokkelde. Na die integratie focusten we ons met Online Grafics op de integrale bedrijfsmarkt.”

Dat was een schot in de roos, mede dankzij de komst van de tablet (iPad).

Geert Coolman: “Bedrijven waren daar nieuwsgierig naar en begonnen zo stapsgewijs Apple-producten in hun

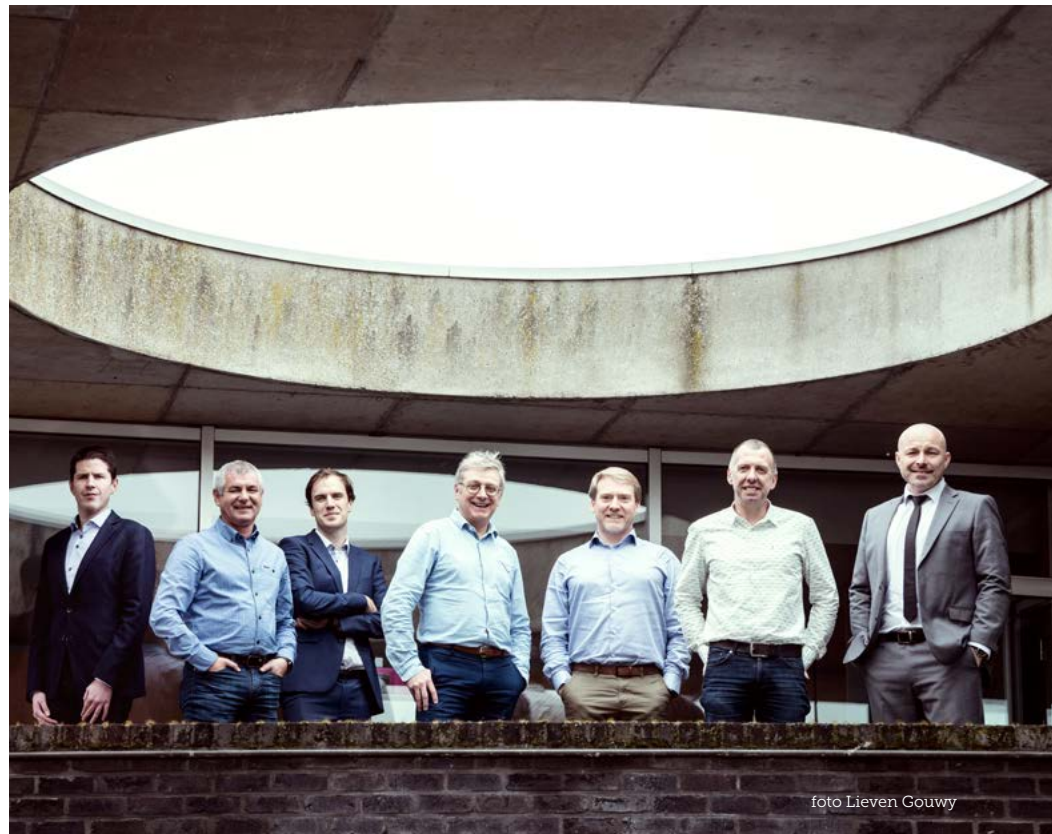

foto Lieven Gouwy

processen te integreren. Vanuit het besef dat ook scholen moeten moderniseren zijn we ons toen ook voluit op het onderwijs beginnen oriënteren en zijn we ook daar geëvolueerd tot een partner die de digitaliseringsbeweging begeleidt. Na de overname van Pixierang (Ardooi) doen we hetzelfde voor fotografen. Hen helpen we vooral op vlak van beheer van digitale data, kleurmanagement en het maken van professionele prints.” Met de acquisitie in 2019 van Xpert-IT,

dat vestigingen heeft in Antwerpen en Hasselt, zette Online Grafics de expansiedrang verder. “Dit is een b2b-georiënteerde onderneming, met een schat aan technische kennis en integratie-knowhow over Apple-producten. Het is een winstgevend bedrijf dat ons de kans bood om in het centrale en oostelijke deel van Vlaanderen onze aanwezigheid en klantgerichtheid te versterken. Het is onze bedoeling om het team daar te laten groeien van zeven naar

zeventien mensen en de omzet op zijn minst te verdubbelen van 2,4 naar circa 6 miljoen euro.”

Lab9

De b2b-markt was altijd al een prioriteit voor Online Graphics, maar in 2007 beslisten Geert Coolman en Stefaan Seye om de horizon te verbreden naar de consumentenmarkt. “Dat deden we, omdat we voelden dat Apple zelf ook die ambitie had. Daarom zijn we gestart met een winkel in hartje Kortrijk, onder de merknaam **Lab9**. Daar konden we meteen meesurfen op de populariteit van de iPhone 3. Met shops in Aalst (2008) en Ieper (2011) breidden we ons winkelnetwerk uit op plaatsen die Apple als zogenaamde AAA-locaties (uitermate goed gelegen) beschouwde. Op tien jaar tijd haalden we met Lab9 een omzet van 25 miljoen euro. Die groei ging sneller dan die in de b2b-markt. De adaptatie in bedrijven verloopt iets trager omdat merken als Microsoft, Dell en HP daar nog prominent aanwezig zijn. Veel kmo's zijn intussen al de Apple-weg ingeslagen. Ik ben ervan overtuigd dat die conversie zich op termijn ook naar grotere bedrijven zal doortrekken.”

Overname CAMi

Inmiddels telt het Lab9-netwerk zeven winkels. Op de voormalige GCA-locaties (Roeselare en Brugge) installeerden de zaakvoerders ook een winkelpunt – naast de b2b-activiteiten – maar beide zijn duidelijk van elkaar gescheiden. Sinds 2018 zijn daar nog shops in Brussel en Luik bijgekomen.

Geert Coolman: “Dat is het gevolg van de overname van CAMi uit Brussel. Theoretisch mikten zij op de b2b- én de b2c-markt, maar in de praktijk kwam 90% van de inkomsten van de consumenten. Zij waren de oudste Apple-reseller in Brussel, maar vonden geen strategisch antwoord op de lancering van een Apple Store in de hoofdstad. Hoewel we er een schuldenberg moesten gladstrijken, hebben we die zaak overgenomen omdat we in Brussel en Wallonië nog niet

fysiek aanwezig waren.” Apple is blij met de komst van Lab9 daar, vooral vanuit service-oogpunt. “In de Apple Store bestaan er lange wachtrijen voor reparaties, terwijl wij in onze shop de garantie kunnen bieden dat een herstelling dezelfde dag nog wordt uitgevoerd. Zo worden er dus veel klanten voor een herstelling van de Apple Store naar ons doorverwezen (200 tot 300 per maand) en zijn wij uitgegroeid tot het adres voor de lokale Brusselaar. We plukken er dus de vruchten van die synergie. Alle Lab9-winkels hebben trouwens een hersteldienst die louter met originele wisselstukken werkt.”

De CAMi-overname bleek een goede beslissing: het eerste jaar groeide de omzet van de shops in Brussel en Luik alweer met 15%, voor 2020 wordt hetzelfde verwacht. “De grote uitdagingen daar zijn het integreren van onze bedrijfscultuur en het omhoogtillen van het kennisniveau. De betere verkoop danken we ook aan het feit dat we op beide entiteiten weer voor voldoende voorraad hebben gezorgd, een investering die het zieltogende CAMi niet meer kon opbrengen. Om onze klanten in Brussel en het Franstalige landsgedeelte beter te ondersteunen, hebben we ons managementteam aangepast aan de huidige structuur en ook tweetalige mensen aangetrokken die goed vertrouwd zijn met de Waalse en Brusselse cultuur.”

Toekomstplannen

De overnames van CAMi en Xpert-IT waren belangrijke slokken in de 3 **miljoen euro** die Lab9 de voorbije vijf jaar heeft geïnvesteerd. Ook de versterking van het managementteam (met drie nieuwe mensen), andere aanwervingen en investeringen in de winkels zijn cruciale investeringsposten. Het loopt dus als een trein voor Online Graphics en Lab9, een trend die Geert Coolman en Stefaan Seye uiteraard graag willen verderzetten. “We beschikken over stevige fundamenten en kijken

voortdurend uit welke nieuwe kansen zich aandienen. Op dit moment zijn we de Belgische nummer twee (na Switch, red.), maar we koesteren de ambitie om verder door te groeien. Zo verwachten we bijvoorbeeld veel van het onderwijs: de markt in België is nu echt wel rijp voor de digitalisering. In de retailmarkt was 2019 het succesvolste jaar in België voor de verkoop van iPhones.”

In West-Vlaanderen zal het bedrijf vroeg of laat moeten uitkijken naar een nieuwe locatie voor het hoofdkantoor (“het wordt stilaan krap, maar we redden het nog”) en komt er binnenkort misschien een nieuwe Lab9-store bij.

De cijfers

Tewerkstelling:

43 mensen bij Online Graphics, 46 in de Lab9-stores, 7 bij Xpert-IT

Omzet:

52 miljoen euro (20,5 bij Online Graphics; 29,3 miljoen bij Lab9; 2,4 miljoen bij Xpert-IT)

***Groeibedrijf Online
Graphics mag stilaan
uitkijken naar een
nieuw hoofdkantoor
in West-Vlaanderen.***

Maarten Ghesquiere trad in 2019 toe als vennoot bij Verdonck

“Geleidelijke overdracht maakt alles eenvoudiger”

Bart Vancauwenberghe, freelancejournalist

Ben je ondernemer en staat er niet meteen een familiale opvolger klaar? Dan overweeg je best ook andere opties. Zo promoveerde Jos Verdonck van Verdonck Professional Partners uit Menen een betrokken medewerker tot vennoot. De intrede van Maarten Ghesquiere werd grondig voorbereid en het samenwerkingstraject tot januari 2027 verzekert proactief de continuïteit.

Jos Verdonck startte in 1989 met een HR-kantoor dat kmo's ondersteunt in hun professionele groei. “We werken hoofdzakelijk voor West-Vlaamse bedrijven, die dankzij ondernemersdrang, hard werken en gezond boerenverstand een mooie expansie beleven. We rekruteren en screenen de meest geschikte kandidaten om spilfuncties op alle fronten binnen die bedrijven op te nemen: financieel, productie, verkoop, marketing,... Het juiste diploma zien we als een geschikte basis, maar ook niet meer dan dat. Voor de profielen die we zoeken, moeten mensen ook leidinggevende capaciteiten en beslissingsvermogen hebben, stressbestendig zijn en stabiel qua karakter.”

Maarten Ghesquiere kwam vier jaar geleden aan boord bij het bedrijf van Jos Verdonck.

Maarten: “Ik studeerde pedagogische wetenschappen aan UGent, maar merkte tijdens stages mijn toenemende interesse voor HR. Daarover volgde ik dan nog een extra opleiding. Toen ik de kans kreeg om in te stappen als vennoot, nam ik die gretig aan: de materie boeit me én die stap gaf me de kans mijn betrokkenheid bij het bedrijf naar een hoger echelon te tillen. Want als medewerker blijft dat engagement toch beperkt. Bovendien gaf dit me de kans om proactief mee te denken over de toekomst van het bedrijf.”

Rechterhand

Jos Verdonck was al lang op zoek naar een 'rechterhand': “De keuze voor Maarten was vrij evident: hij kan zich professioneel goed aanpassen, getuige het feit dat hij zich als pedagoog vlot inwerkte in een heel andere professionele wereld. Hij beheerst de materie, is snel van begrip, legt de juiste accenten, denkt oplossingsgericht, kan beslissingen nemen en beschikt over de juiste menselijke skills. Bovendien klikt het wel tussen ons. Het speelde ook een rol dat er niet meteen een familiale opvolger was: mijn achttienjarige zoon is pas aan zijn opleiding begonnen, het is nog onduidelijk of hij ooit interesse in de zaak zal hebben. Ik had het bedrijf ook kunnen laten opgaan in een grotere organisatie, maar dat zou ten nadele zijn van onze identiteit.”

Op 7 januari 2019 was de nieuwe vennootschap officieel een feit.

Jos Verdonck: “We hebben ons hiervoor professioneel laten begeleiden. Eerst is een intentieverklaring opgesteld, die is omgezet in een aandeelhoudersovereenkomst, met een 55-45-verhouding (55% van de aandelen zijn nu nog van Jos, *n.v.d.r.*). Een van de contractuele bepalingen is dat we acht jaar samenwerken, tot 7 januari 2027. Op dat moment ligt de bal in het kamp van Maarten en zullen we bekijken of ik er uitstap, dan wel aan boord blijf als consultant. Het is niet uitgesloten dat mijn jongste zoon ooit nog in het bedrijf

stapt, maar dat is niet de eerste optie én is aan voorwaarden gebonden: hij kan pas als vennoot toetreden als hij minstens een jaar in het bedrijf heeft gewerkt.”

Vertrouwensrelatie

Die keuze voor een achtjarige 'overgang' was heel bewust. “Een dergelijk langetermijntraject heeft veel voordelen”, vult **Maarten** aan. “Eerst en vooral geeft het me de tijd om stelselmatig alle klanten te leren kennen. Sommigen kenden me al als medewerker, maar deze aanpak laat toe om echt een vertrouwensrelatie op te bouwen. We merken dat het begint te werken: waar klanten aan de telefoon vroeger altijd naar Jos vroegen, beginnen ze nu ook spontaan naar mij te informeren. Daarom vinden we het belangrijk dat we allebei van alle dossiers op de hoogte zijn en blijven.”

Intussen is Ghesquiere ruim een jaar aan boord als nieuwe vennoot. “De voorbije maanden waren een prima leerschool. Vooraf is het moeilijk in te schatten wat er zoal op je afkomt. Er komen veel aspecten bij kijken waar ik aanvankelijk niet echt bij stilstond, zoals het economische. Ik onderhoud nu bijvoorbeeld ook contacten met de bank, het sociaal secretariaat en de boekhouder. Ik voel vooral dat mijn engagement voor dit bedrijf nog een stuk sterker is geworden: je buigt je nog intenser over dossiers, zoekt nog harder naar oplossingen. Je hebt het

gevoel dat je altijd zou kunnen of willen doorwerken. Binnenkort hoop ik voor nieuwe accenten te kunnen zorgen, zoals de modernisering van onze IT-infrastructuur.”

Het voorbije jaar was vooral een overgangsjaar, weet ook Jos Verdonck. “De website is vernieuwd, het logo, de huisstijl én de bedrijfsnaam zijn veranderd. Verdonck Personeelsmanagement werd **Verdonck Professional Partners**. Bewust blijft mijn familienaam daarin verankerd, omdat we ervaren dat het een merknaam geworden is, die ‘top of mind’ zit bij onze klanten. Dat niet laten meespelen, zou commercieel onverantwoord zijn geweest.”

Beide vennoten ervaren de nieuwe structuur als een meerwaarde.

Jos: “Ik ervaar minder stress, omdat we nu samen ook de niet-operationele taken behartigen. Hoewel we daar eigenlijk nog meer tijd aan moeten spenderen. We begrijpen elkaar met twee woorden en overleggen over alles. Ik ben blij dat de opvolging nu verzekerd is. Het was mijn plicht om de toekomst van het bedrijf op langere termijn niet voor me uit te blijven duwen. Nu dit helemaal op poten staat, kunnen we weer verder.”

Adaptability Quotient

Bij screenings van kandidaten gaat het HR-kantoor verder dan cognitieve tests als de IQ-test. “We gaan ook op zoek naar de ‘Adaptability Quotient’ of AQ van kandidaten. Dat recente concept komt overgewaaid van de Harvard Business School. Het levert geen exact meetbaar resultaat op zoals het IQ, maar geeft wel aan in hoeverre kandidaten het aanpassingsvermogen bezitten om te kunnen inspelen op snel veranderende omstandigheden, zoals de digitaliserings- en automatiseringsgolf die onze bedrijven overspoelt”, besluit Maarten Ghesquiere.

www.verdonckbv.be

Mentor Jos Verdonck en jonge venoot Maarten Ghesquiere zetten samen hun schouders onder de toekomst van Verdonck Professional Partners

Christl Dekimpe brengt innovatief geluid in de meubelmarkt

Ambachtelijk productieproces voor unieke tafelbladen

Bart Vancauwenberghe, freelancejournalist

De traditionele meubelindustrie in België heeft de jongste jaren harde noten gekraakt. Een groot deel van de massaproductie verschoof naar elders, maar voor creatieve concepten is het kwaliteitslabel 'Handmade in Belgium' net een grote meerwaarde. Het is een troef die Christl Dekimpe nu voluit uitspeelt met een eigen collectie. De onderneming maakt daarbij de gedurfde ommezwaai van handelsbedrijf naar fabrikant. Het pronkstuk van de lijn zijn de ecologische Destinea-tafelbladen.

Dekimpe nv werd vanaf medio jaren '60 een vaste waarde in het Belgische meubellandschap. **Albert Dekimpe** en echtgenote **Erna** bouwden een groothandel uit die zich concentreerde op de distributie van vooraanstaande Belgische merken. Toen de kinderen **Christl en Jurgen** – deze laatste werkt intussen niet meer in het ouderlijke bedrijf – in de zaak kwamen, werd ook het importbedrijf **JC Universal** opgestart, dat zich focuste op niet-Europese meubels. Dit jaar worden die laatste activiteiten afgebouwd en concentreert het team zich vooral op de commercialisering van de Christl Dekimpe-collectie.

Eigen ontwerpen

"Het bedrijf kon een hedendaagse twist gebruiken", legt de immer enthousiaste Christl uit. Zij nam vijf jaar geleden het familiebedrijf solo over. "Ik voelde al langer de drang om met een eigen collectie te starten. Daarom zijn we in 2017 begonnen met de creatie van **Epic Lifestyle**: een eigen label van hoogwaardige meubels, waarvan het productieproces zich volledig in België afspeelt. De productie ervan gebeurt in cocreatie: het meest ambachtelijke luik ervan doen we zelf, maar we werken ook samen met partners. Dat zijn stuk voor stuk Belgische bedrijven omdat we zelf ook liefst zo lokaal mogelijk werken. Dankzij die aanpak kunnen we de investeringen voor het productieproces

ook beperken." Vanaf 2020 verdwijnt de oude merknaam en zullen de eigen collecties onder de naam van de zaakvoerster worden gecommmercialiseerd.

Christl Dekimpe: "Het was een idee van mijn medewerkers. Epic Lifestyle op zich zegt weinig als naam. Omdat ik de meubels zelf uitteken en de prototypes eigenhandig maak, groeide het idee om de eigen productie onder mijn eigen naam uit te brengen. Het illustreert de persoonlijke aanpak die we altijd hebben gehanteerd maar die we commercieel nooit echt hebben uitgespeeld. Nu zullen we dat dus wel doen."

Ecologische tafelbladen

De collecties omvatten eet-, salon-, wand- en hoektafels, stoelen, barstoelen en ander zitmeubilair. Het pronkstuk van de eigen lijnen zijn de tafelbladen van **Destinea**, die het resultaat zijn van een ontwikkelingsproces dat ruim twee jaar in beslag nam.

Christl Dekimpe: "Het speciale aan Destinea is dat geen twee tafelbladen exact hetzelfde zijn. Dat unieke karakter willen we maximaal uitspelen. Aan elk tafelblad zijn een specifieke spreuk (bijvoorbeeld: 'our heart is our compass') én een eigen 'geboortekaartje' verbonden. Als een eindklant bij een van onze verdelers bijvoorbeeld een 'Fireball' wil maar die niet meer voorradig is, maken we een nieuwe die erg veel

gelijkenissen met het toonzaalmodel zal tonen, maar nooit identiek hetzelfde is of kan zijn."

Destinea maakt deel uit van de Christl Dekimpe-collecties en krijgt op commercieel vlak een dubbele focus. "Enerzijds zijn er de tafelbladen die je vindt in winkels die onze collecties verdelen, daarnaast lanceren we dit jaar op de markt eindelijk ons ecologisch en transparant tafelblad. Dat is telkens opgebouwd uit **milieuvriendelijke vulmaterialen**, is altijd maatwerk en biedt eigenlijk oneindig veel toepassingsmogelijkheden. Het kan even goed worden vertaald naar een barmeubel of een originele afscheidingswand. Momenteel hebben we zestien stalen gemaakt waarmee we in mei ook op Architect@Work in Brussel staan. De ene keer verwerken we er koperdraden in, een andere is opgevuld met boombladeren, maar er kan nog zoveel meer. Momenteel zijn we onder meer apetrots op een creatie met de rode klappertjes (poppies) die zo eigen zijn aan deze streek."

Vallen en opstaan

Het productieproces van zo'n tafelblad is best een uitdagend proces. "Telkens we een moment van euforie beleefden nadat we het ene probleem succesvol hadden aangepakt, kruiste een andere uitdaging ons pad. Daardoor hebben we vaak moeten bijsturen en konden we

er niet vroeger mee naar de markt. Zo is bijvoorbeeld het aanbrengen van de onderhoudsvriendelijke bescherm laag geen eenvoudig proces. Nu hebben we de zekerheid dat we er op alle vlakken klaar voor zijn. De tafelbladen voor de project- en architectenmarkt zijn een heel arbeidsintensief proces, dat we volledig met onze medewerkers dragen. Zij zullen in ons atelier wel ondersteuning krijgen van het **maatwerkbedrijf Mariënstede** uit Dadizele, waarmee we voor het eerst zullen samenwerken. Een aantal van hun mensen zal onder begeleiding helpen bij het plaatsen van de vulmaterialen.”

Het ecologische karakter van Destinea is een meerwaarde, maar Christl Dekimpe is realistisch. “De eindconsument zegt wel gevoelig te zijn voor de ‘groene’ identiteit, maar uiteindelijk geeft de economische factor – het prijskaartje dus – doorgaans nog de doorslag. Het neemt niet weg dat we er alle vertrouwen in hebben hiermee te kunnen scoren.”

Koffiedik kijken

Met de jaarlijkse huisshow organiseert Dekimpe zelf een alternatief voor de traditionele meubelbeurzen. “Elk jaar wegen we kritisch af aan welke evenementen we zullen participeren, maar we merkten dat de beurzen sterk aan het verzwakken waren. Een eigen huisshow geeft het voordeel dat je alleen geïnteresseerde mensen bereikt die ook openstaan voor wat wij bieden. Ook de goede verkoopcijfers zorgen voor vertrouwen: doorgaans duurt het enkele maanden voor een nieuwe collectie in een meubelzaak tot veel bestellingen leidt, maar bij ons komt die respons gelukkig sneller. Dat was voor nogal wat commerciële partners de reden om ons in hun winkels meer exposure te geven, op een centrale plaats.”

Op dit moment is het voor Christl koffiedik kijken of ze met Destinea de doelstellingen zal bereiken. “We komen er nog maar pas mee op de projectmarkt, het is nog afwachten. In elk geval doet de positieve feedback op onze interieurcollecties het beste vermoeden.

Met de ecologische, transparante tafelbladen tonen we aan geïnspireerde architecten en de projectmarkt dat er heel veel mogelijk is. Het doet me plezier dat mijn ouders ook zo enthousiast zijn over de koers die we nu varen.”

Omdat Dekimpe nv de voorbije jaren zo intens bezig was met het op punt stellen van Destinea, stagneerde de omzet.

Christl Dekimpe: “Ik heb er alle vertrouwen in dat we nu verder kunnen groeien. Binnen pakweg vijf jaar zullen

we met nieuwe collecties normaliter een vaste plek in de winkels hebben veroverd en hebben we met Destinea vermoedelijk vaste voet aan de grond gekregen op de projectmarkt. Dat zal leiden tot een aangroei van eigen medewerkers (administratief én in productie) en bij onze gespecialiseerde partners.”

www.dekimpe-nv.be

“Ik voelde al langer de drang om met een eigen collectie te starten.”
Christl Dekimpe

Vijfjarig TUA verbindt kennis in West-Vlaanderen

Filip Santy, Senior Consultant TUA

Blommeghem: een neogotisch kasteeltje in Marke. Hier werken vijf mensen voor de Technische Universitaire Alliantie voor economische transformatie in West-Vlaanderen, in het kort TUA (West). Onopvallend, maar vijf jaar na de oprichting van TUA weten wel alle hogescholen en universiteiten de organisatie te appreciëren.

“We zijn een provinciaal agentschap dat samenwerking en contacten stimuleert tussen de vier instellingen voor hoger onderwijs in West-Vlaanderen: Howest, KU Leuven, UGent en VIVES”, legt **directeur Charlotte Destoop** de opdracht van **TUA West** uit. “Daarnaast willen we ook de in het hoger onderwijs aanwezige kennis dichterbij het bedrijfsleven brengen. Want de doorstroming tussen die twee werelden kan toch nog beter. De voorbije vijf jaar boekten we al een flinke vooruitgang, ook dankzij de expertengroepen van docenten en onderzoekers die we telkens voor hun gedeelde werkveld uit de verschillende kennisinstellingen samenbrachten. Het viel ons toch wel op dat ze elkaar binnen TUA voor het eerst ontmoetten. Ondertussen zijn die contacten gegroeid, is het netwerk uitgebreid en zien we positieve evoluties. Zo slagen we erin om Europese projecten op te zetten die heel wat middelen naar onze provincie halen en die hier het wetenschappelijk en toegepast onderzoek en de ontwikkeling versterken. Het is niet West-Vlaams om op te scheppen, maar we zetten flinke stappen vooruit. Bovendien is West-Vlaanderen de enige provincie waar een instelling als TUA bestaat. Ik heb soms de indruk dat de universiteiten West-Vlaanderen als een proefzone zien voor experimenten.”

Einde aan de onderinvesteringen?

Toch horen we soms dat het hoger onderwijs in West-Vlaanderen wat benadeeld is en dat er meer middelen moeten komen? Dat de braindrain moet

foto Luc Demiddele

worden gekeerd met bijvoorbeeld eigen masteropleidingen?

“Klopt”, bevestigt Charlotte. “Vorig jaar voerden we samen met de **POM West-Vlaanderen** een studie uit naar hoeveel onderzoeksmiddelen er naar West-Vlaanderen komen. Op het vlak van R&D op bedrijfsniveau mag de provincie dan goed scoren, voor de kennisinstellingen bleken we toch behoorlijk onderbedeeld. Onder meer met onze projecten doen we hier nu wat aan.

Het Vlaams regeerakkoord voorziet in de vervollediging van het aanbod hoger onderwijs in West-Vlaanderen. In uitvoering hiervan besliste de Vlaamse Regering eind vorig jaar om vijf miljoen euro subsidie toe te kennen voor de ontwikkeling, voorbereiding en opstart van master-na-masteropleidingen en postgraduatoren.”

Gedeputeerde voor Economie en Hoger Onderwijs **Jean de Bethune**, ook voorzitter van TUA West, beaamt: “Bij het provinciale middenveld leeft zeker de vraag naar meer economische en technische opleidingen. Vreemd is dat niet, want overal in Vlaanderen kampt men met een tekort aan technische profielen. De West-Vlaamse sociale partners, werkgevers én werknemers, zitten op hetzelfde spoor. Die extra middelen bieden een kans om verder de brug te slaan tussen de West-Vlaamse kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Het provinciaal Socio-Economisch Overlegforum suggereert onder meer een gemeenschappelijke master-na-master op het kruispunt van economie en technologie. Gemeenschappelijk, omdat alle hogescholen en universiteiten een inbreng kunnen doen, elk vanuit hun eigen specialisatie en met zo mogelijk biddiplomerings op het einde van de rit.”

Het thema van dit nummer van *West-Vlaanderen Werkt is investeren. Wie de provincie doorkruist, ziet dat er op heel wat campussen flink wordt gebouwd. Heeft TUA daarin ook een rol?*

Charlotte Destoop: “Aan de bakstenen op zich niet. Wat TUA vooral doet, is Europese cofinanciering zoeken voor de inrichting van en investering in infrastructuur en labo’s. Wij focussen daarbij op de economische speerpuntclusters die West-Vlaanderen vooropstelt (*n.v.d.r.*: mechatronica, machinebouw, voeding, blue energy en nieuwe materialen). Binnen elk van die sectoren kunnen we voorbeelden geven van realisaties in afwerking of aanbouw. Ik denk bijvoorbeeld aan de nieuwe labo’s van de KU Leuven rond nieuwe materialen en rond machinebouw en mechatronica. Bij VIVES hebben we meegeholpen aan het We-Lab for Health, Technology en Movement, dat producten en diensten voor de zorgsector ontwikkelt en verbetert in cocreatie met bedrijven. Voor de UGent zijn we betrokken bij een onderzoekshal rond Vegitec en bij Howest zijn er heel wat investeringen in Artificial Intelligence en Augmented & Virtual Reality.”

Wat is dan de meerwaarde van die investeringen voor het provinciale bedrijfsleven?

“Een eerste meerwaarde is de nabijheid: labo’s in eigen streek. Voor veel bedrijven is de ring van Antwerpen of Brussel echt wel een barrière. Maar nog belangrijker is dat we hier inzetten op specifieke vaardigheden en thema’s die in de rest van Vlaanderen niet aan bod komen. We proberen unieke expertise in huis te halen. De combinatie van nabijheid en de sterktes van elke kennisinstelling is zeker een meerwaarde.”

Niet alle kmo’s hebben de mensen en middelen om een weg te vinden naar de kennisinstellingen. Hoe kan TUA hierbij helpen?

“Dat is inderdaad een uitdaging. Maar we startten onlangs een project op om vragen van kmo’s in verband met hun producten of hun productie- en innovatieprocessen te matchen aan een

hogeschool. Dan zetten we hen samen voor een traject. Sinds de lancering in september loopt dit goed. TUA zoekt dan per vraag een partner met de juiste expertise. Met de collega’s van de **POM** werkten we daarvoor een **kenniswijzer** uit (**zie ook op pagina 10**). De vragen vanuit de kenniswijzer behandelen we eerst intern. Vinden we niet meteen de juiste contactpersoon, dan zoeken we andere mogelijkheden. Voor de kmo is die ondersteuning en matchmaking gratis. Komt er later een samenwerking uit, dan kunnen we een contract opmaken. Zo nodig is ook funding mogelijk voor de eerste stappen. Een eventuele kostprijs mag zeker geen drempel zijn om samen te werken.”

Brains in The Far West

Zijn er dan toch voldoende brains in de provincie?

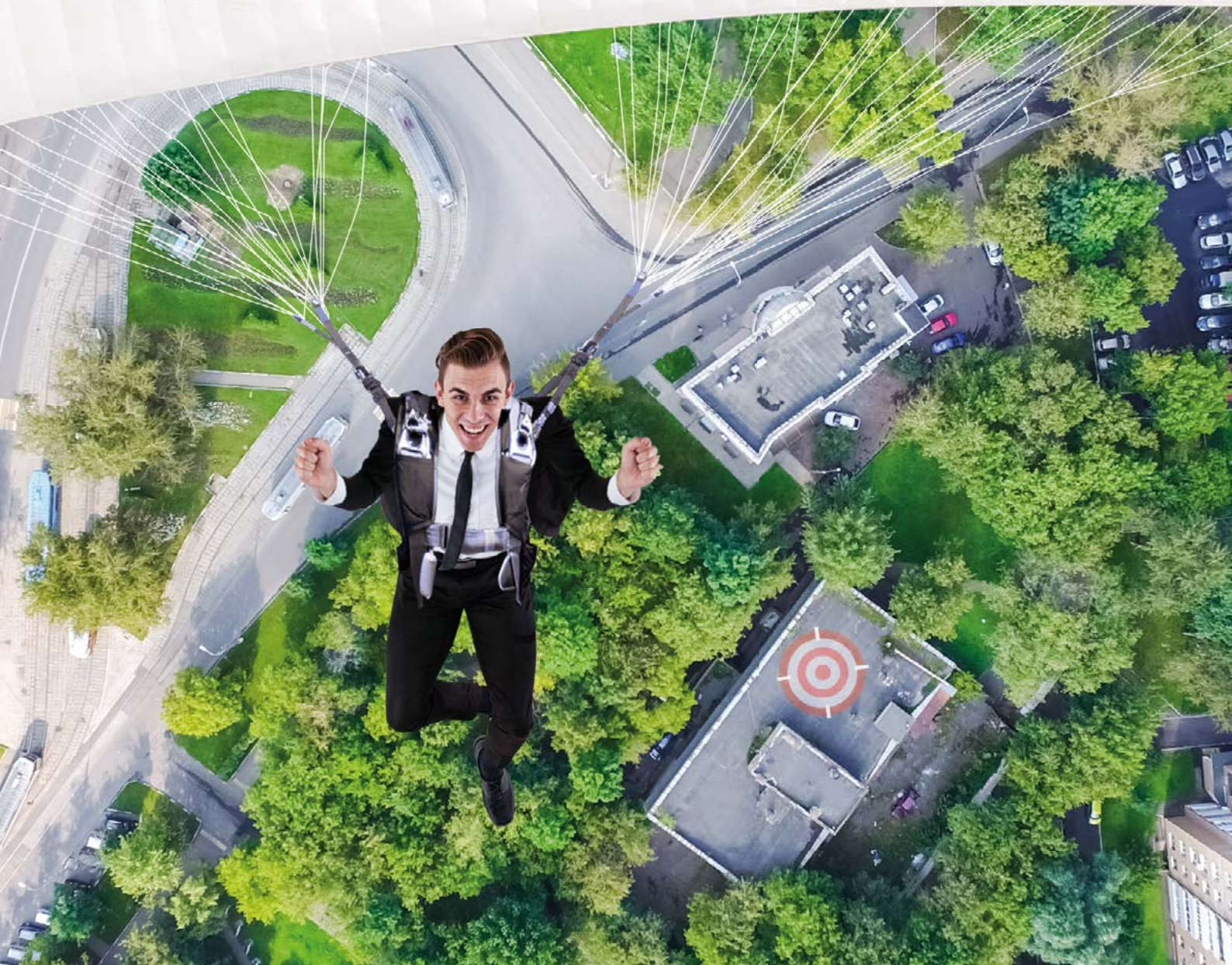
“De braindrain blijft inderdaad nog altijd een belangrijk aandachtspunt, maar we zien wel dat er zich binnen de provincie interessante onderzoeksgroepen vormen, die niet alleen tewerkstellingskansen bieden aan tal van hooggeschoolden maar ook buitenlandse onderzoekers aantrekken.”

Hoe kijkt men vanuit de Vlaamse academische wereld naar wat vaak The Far West wordt genoemd?

“Ik heb toch de indruk dat men meer en meer inziet dat een aanwezigheid in West-Vlaanderen niet onbelangrijk is. Mits een aantal voorwaarden worden vervuld en er een goede keuze van opleidingen volgt, is er een bereidheid om in onze provincie te investeren. Dit kan door het economische weefsel alleen maar op gejuich worden onthaald.”

TUA West
Van Belleghemdreef 6, 8510 Marke
info@tuawest.be
www.tuawest.be

Zet de landing in naar je ideale werkplek

Spring en land veilig in één van onze werkpanden.

Ben je als ondernemer op zoek naar een eigen plek om je zaak professioneel uit te bouwen? Een flexplek, kantoor of atelier? Jouw perfecte uitvalsbasis bevindt zich zeker in één van de 17 werkpanden in West-Vlaanderen! Een goed vangnet, een breed netwerk en persoonlijke begeleiding krijg je er bovenop.

Wil je meer weten over een eigen professionele werkplek? www.twerkpand.be

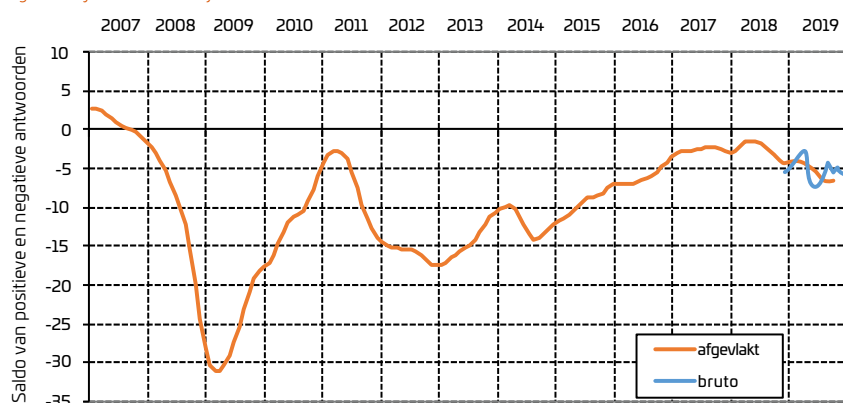
POM
maakt werk van West-Vlaanderen

Hoe virusresistent blijft onze hoogconjunctuur?

Sabine Traen & Frederik Sack, POM West-Vlaanderen, afdeling Data, Studie en Advies

De conjunctuur twijfelt. Bij de arbeidsmarktindicatoren zagen we in West-Vlaanderen de voorbije maanden overwegend gunstige evoluties, maar ze werden geleidelijk kleiner. In de eerste maanden van 2019 kenden de indicatoren die het consumentenvertrouwen weerspiegelen een wisselvallig verloop. In de laatst beschikbare maanden was er bij elke factor een positieve evolutie. De indicatoren van het producentenvertrouwen tonen een overwegend gunstig beeld. Belangrijke parameters als omzet, investeringen en aantal starters evolueerden doorheen 2019 alvast verder opwaarts.

Figuur 1: synthetische conjunctuurcurve voor West-Vlaanderen

Bron: NBB. Verwerking: POM West-Vlaanderen

De afgevlakte synthetische conjunctuurcurve (zie figuur 1) is sinds maart 2018 neerwaarts gericht. In 2019 schommelden de brutowaarden sterk, waardoor de neerwaartse trend van de afgevlakte curve vermoedelijk wat zal worden afgeremd.

Arbeidsmarktindicatoren

West-Vlaanderen telde in december 2019 **26.070 werklozen**¹, of 1,5% minder dan een jaar daarvoor. Het aantal werklozen lag in heel 2019 lager dan in 2018, zowel bij mannen, vrouwen, -25-jarigen als +50-jarigen. Bij de werkloze mannen en jongeren was er in het laatste kwartaal van 2019 evenwel een lichte toename in vergelijking met het laatste kwartaal van 2018. Maar het aantal **werkloze 50-plussers** nam in dat laatste kwartaal van 2019 nog meer af dan in de voorgaande kwartalen. Ook het aantal uitgeschreven oudere werklozen viel in de eerste elf

maanden van 2019 aanzienlijk terug. De verstrengde voorwaarden voor oudere werklozen om zich te laten uitschrijven als werkzoekende zonder het recht op een uitkering te verliezen, spelen hierbij een rol.

In de eerste drie kwartalen van 2019 lag de **tijdelijke werkloosheid** telkens hoger dan in de overeenkomstige kwartalen van 2018. In het derde kwartaal van 2019 was er zelfs een toename van 11,3%. In oktober 2019 was er een lichte afname met 3%, gevolgd door een toename van 25,4% op jaarbasis in november 2019. In de eerste twee kwartalen van 2019 lag het aantal in West-Vlaanderen ontvangen vacatures respectievelijk 3% en 4,2% lager dan in de overeenkomstige kwartalen van 2018. In het derde en vierde kwartaal van 2019 groeiden die jobaanbiedingen weer aan met respectievelijk 2,8% en 0,6% op jaarbasis. In heel 2019 lag het aantal ontvangen nieuwe vacatures 1,1% lager dan in 2018. Maar het totaal aantal

openstaande vacatures manifesteert zich in heel 2019 1,4% hoger dan in 2018. Met 3,0 niet-werkende werkzoekenden per openstaande vacature was de aanhoudende **arbeidsmarktkrapte** in 2019 nog iets groter dan in 2018 (3,1).

Producentenvertrouwen

In oktober 2019 zwol het aantal starters in West-Vlaanderen op jaarbasis opnieuw aan met 3,5%. In de eerste drie kwartalen van 2019 lag die startersdynamiek nog hoger, met respectievelijk 8,1%, 14,5% en 10,2%.

Met uitzondering van juni staakten in de periode januari-oktober 2019 meer ondernemingen hun activiteiten dan in de overeenkomstige maanden van 2018. Dat is wellicht te wijten aan een verstrengde controle en schrapping door de **ondernemingsrechtbank** van de zogenaamde **slapende vennootschappen**.

In het eerste (-10,2%) en het laatste kwartaal (-9,6%) van 2019 gingen minder ondernemingen **failliet** dan in de overeenkomstige kwartalen van 2018. Als gevolg van sterke toenames op jaarbasis in het tweede en het derde kwartaal (respectievelijk +43,7% en +17,4%) evolueerde het aantal faillissementen in heel 2019 ongunstig in vergelijking met 2018 (+6,9%).

In heel 2019 gingen als gevolg van faillissementen **80,2%** meer jobs verloren dan in 2018.

Zowel de **omzet** als de **investeringen** van grote ondernemingen met zetel in

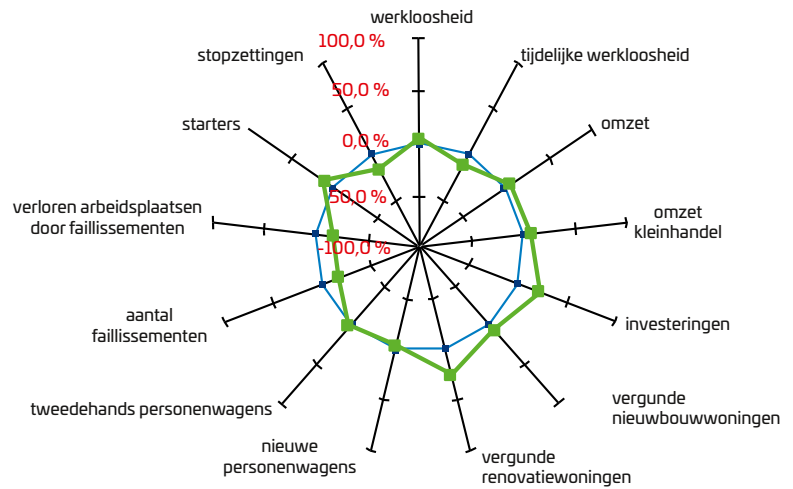
¹De term 'werklozen' in deze synthese duidt op de groep niet-werkende werkzoekenden.

West-Vlaanderen stegen in de eerste drie kwartalen van 2019 opnieuw in vergelijking met 2018. Deze groei (voor het vijfde jaar op rij) ligt ook telkens beduidend hoger dan in het Vlaamse Gewest.

Consumentenvertrouwen

Het aantal vergunde **nieuwbouwwoningen** kende in de eerste twee kwartalen van 2019 een sterke terugval in West-Vlaanderen, met respectievelijk 37,5% en 38,8%. In het derde kwartaal van 2019 was er een klim op jaarbasis met 7,2%. Het aantal vergunde **renovatiewoningen** kende in West-Vlaanderen in het eerste kwartaal van 2019 een vlucht op jaarbasis van 20,3%, gevolgd door een terugslag van 3,1% in het tweede kwartaal van 2019. In het derde kwartaal was er opnieuw een renovatiepiek van 27,2%. Van januari tot en met augustus 2019 lag het aantal inschrijvingen van **nieuwe personenwagens** in West-Vlaanderen elke maand lager dan in de overeenkomstige maanden van 2018. In de laatste vier maanden van 2019 was er dan weer een aangroei. Het eindresultaat voor heel 2019 is dat in West-Vlaanderen

Figuur 2: evolutie van de sociaaleconomische indicatoren in West-Vlaanderen in het derde kwartaal van 2019 ten opzichte van het derde kwartaal van 2018

Bron: VDAB, RVA, FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), FEBIAC, Graydon. Verwerking: POM West-Vlaanderen.

4,6% minder nieuwe personenwagens een eigenaar vonden dan in 2018. De omzet in de **kleinhandel** verhoogde in West-Vlaanderen in de eerste drie kwartalen van 2019 en die stijgingen waren telkens groter dan in het Vlaamse Gewest. Tot slot toont de **diamant van West-Vlaanderen (zie figuur 2)** de evolutie van de verschillende indicatoren in het derde kwartaal van 2019 ten opzichte van het derde kwartaal van 2018. Van de dertien

sociaaleconomische indicatoren in de diamant evolueerden er acht gunstig: werkloosheid, omzet, omzet kleinhandel, investeringen, vergunde nieuwbou- en renovatiewoningen, inschrijvingen van tweedehandspersonenwagens en starters. De indicatoren tijdelijke werkloosheid, inschrijvingen van nieuwe personenwagens, faillissementen, verloren arbeidsplaatsen door faillissementen en stopzettingen evolueerden ongunstig.

Op het bedrijventerrein **Ter Vlucht** langs de E403 in Ardoorie, ter hoogte van afrit 8, realiseert de combinatie **Louage & Wisselincx** (merknaam: ROB) en **Argent Alu** een nieuwe productiesite van 22.000 m². **Groep Renson**, de eigenaar van Agent Alu en ROB, investeert circa 17 miljoen euro in deze fraaie zichtlocatie met een gevel van 105m. Argent Alu is een producent van draaideuren en interieurs en Louage & Wisselincx is een specialist in schuifdeuren en buitentoepassingen. Het nieuwe bedrijfsgebouw (een ontwerp van Binst Architects) wordt einde dit jaar operationeel als de nieuwe werkplek voor 150 medewerkers.

Abonnement

Een abonnement is gratis.

Het tijdschrift West-Vlaanderen Werkt verschijnt viermaal per jaar.

Registreren kan via:

www.kenniswest.be/westvlaanderenwerkt

Volg ons nu ook op LinkedIn:

 West-Vlaanderen Werkt

Overzicht

Een overzicht van de eerder verschenen edities van West-Vlaanderen Werkt vindt u op: www.kenniswest.be

ISSN 1374-6235

We zijn lid van We Media.

Persoonsgegevens worden verwerkt volgens de bepalingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van 24 mei 2016. Meer info: zie www.west-vlaanderen.be/privacy.

West-Vlaanderen Werkt wordt u gratis toegestuurd. Indien uw gegevens onjuist zijn of indien u het tijdschrift niet meer wenst te ontvangen, dan kunt u zich altijd uitschrijven via www.kenniswest.be/westvlaanderenwerkt.

Uw persoonlijke gegevens worden niet aan derden overgemaakt.

COLOFON

De artikelen in West-Vlaanderen Werkt zijn niet noodzakelijk de weergave van standpunten van de redactie of van het Provinciebestuur.

Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

Reproductie van of verwijzing naar een van deze artikelen mag uitsluitend met correcte vermelding van de auteur en bron en mits de redactie een kopie krijgt.

Redactieraad: Lode Vanden Bussche (voorzitter - KC Economie West), Larissa Deblauwe (VIVES), Brigitte De Proost (POM West-Vlaanderen), Ilse Defruyt (POM West-Vlaanderen), Katleen Gyselinck (KC Econ West), Elke Christiaen (Howest), Geert Roelens (consultant), Filip Santy (TUA West), Jan Bart Van In (KC Econ West), Peter Verheecke (dienst Communicatie).

Coördinatie, hoofdredactie en advertentiewerving

Jan Bart Van In,
Kenniscentrum Economie West
Koning Leopold III-laan 31
8200 Brugge (Sint-Andries)
T. 050 40 71 29

E-mail: janbart.vanin@west-vlaanderen.be
www.kenniswest.be/westvlaanderenwerkt

Medewerkers

Journalisten: Nick Vanderheyden, Bart Vancauwenberghe, Eric Van Hove, Christina Van Geel, Dirk Van Thuyne en Roel Jacobus

Fotografen: Jan Ballieu, Lieven Gouwy, Luc Demiddele

Lectoren: Conny Van Gheluwe (Sproke), Jan Leplae

Verantwoordelijke uitgever

Geert Anthierens, Provinciegriffier
Provinciehuis Boeverbos
Koning Leopold III-laan 41
8200 Sint-Andries (Brugge)

Oplage: 4.850 exemplaren

Vormgeving: Aynsley Bral, Anna Florea

Druk: dienst Communicatie
Provincie West-Vlaanderen

Andere fotobronnen van deze editie

POM W-VL, Steenoven NV, VTI - Brugge, Binst, Bruges Foundation, CAAAP, Doenja Van Belleghem

Infographics: Johan Bisschop

Coverfoto: Steenoven NV

Partners West-Vlaanderen Werkt 2019

West-Vlaanderen Werkt

De polsslag van de
West-Vlaamse economie

#1 2020

LAATSTE
KANS
OM GRATIS
ABONNEE
TE BLIJVEN!

HOE?

- Ga naar www.kenniswest.be/westvlaanderenwerkt
- Maak daar een account aan: vul je gegevens in en bevestig
- Klik in de mail op de activatielink en in het volgende scherm op 'Ga verder naar KennisWest'
- Selecteer je soort abonnement: papier of digitaal
- Bij papier: vul je adres en het aantal exemplaren in en bevestig.
- Doe dit voor 1 mei 2020 en mis geen enkel nummer

Indien je je vroeger al opnieuw abonneerde, dan moet je geen rekening meer houden met deze oproep.